

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΚΑ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΜΑΡΤΙΟΥ 1901

ΑΡΙΘ. 13

Ἐκλογὴ Τοποτηρητοῦ.— Χηρεύσαντος τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου διὰ τῆς ἀποχωρήσεως τῆς Α. Θ. Π. τοῦ τέως Οἰκουµεν. Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε', ὑψηλῇ αὐτοκρατορικῇ ἐπινεύσει συνήλθον σήμερον τὰ δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα εἰς κοινὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρώτου τῇ τάξει Σ. Ἀγ. Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ. Κανονικῆς δὲ γενομένης ψηφοφορίας Τοποτηρητῆς ἐξελέγη ὁ Α. Σ. ὁ ἅγιος Προύσης Ναθαναήλ.

Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ.— Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ, ἐπειδὴ εἴθισται κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τοποτηρητείας εἰδικὴ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ νὰ διενεργῇ τὰ ἐπ' αὐτῆς ἐξόδα, διωρίσθη τετραμελὴς τοιαύτη, ἥς πρόεδρος μὲν ὁ Α. Σ. ὁ ἅγ. Γρεβενῶν, μέλη δὲ ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος καὶ οἱ ἀξιότιμοι Α. Γάγκος μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ Σ. Παπαδάκης ταμίας τῶν Πατριαρχείων.

ΤΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Ἀλγοῦσα καὶ βαρυπενθὴς παρίσταται σήμερον ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Παρίσταται αὕτη οἶονεὶ μελανειμονοῦσα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἐσταυρωμένου, καὶ λείδει δάκρυ συμπαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος Νυμφίου καὶ Σωτῆρος αὐτῆς. Παρίσταται θεατὴς πάσχων πρὸ τοῦ μεγαλοπρεπῶς ἀνελίσσομένου τραγικωτάτου δράματος τῶν παθῶν τοῦ Θεανθρώπου, τῶν παθῶν τοῦ μεγίστου τῆς ἀνθρωπότητος Εὐεργέτου καὶ Σωτῆρος, ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγίστου τῆς ἀνθρωπίνης κακίας θύματος!

Καὶ τίς ποτε δὲν συνεκινήθη πρὸ τῆς ἀναξιοπαθούσης ἀγιότητος; Καὶ ἐπειδὴ τὸ βαθὺ πένθος εἶνε πάντοτε βραχυλόγον, μία εἶνε ἡ σπαραξικάρδιος φωνή, ἥτις κατ' ἐπανάληψιν ἀντηχεῖ ἀπὸ τινος ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν ἱερῶν ναῶν, ὡς ἄλλη τις πένθιμος καὶ ἐκφραστικωτάτη ἐμφῶν, ἐκφράζουσα τὸ γενικὸν τοῦ ἐκκλησιασματος συναίσθημα, ἡ φωνὴ «Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ Σου, Κύριε, δόξα Σοι!» Ταύτην τὴν θαυμαστικὴν φωνήν, ὡς πρὸ καταπλήσσαντος θεάματος, ἡμεῖς πάντες ἀφίεμεν ἀπὸ βάθους ψυχῆς καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ νέοι καὶ γέροντες, καὶ εὐπαίδευτοι καὶ ἄμαθεῖς, καὶ πάσχοντες καὶ εὐτυχοῦντες, καὶ δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοί. Μόνα τῶν ἀναβλύζουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὀφθαλμῶν τὰ θερμὰ δάκρυα, καὶ μόνοι τῶν ἐξέρχονται τοῦ στήθους οἱ βαρεῖς ἀναστεναγμοί.

Παρόμοιόν τι ἐγένετο ἐν στενωτέρῳ κύκλῳ καὶ τότε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, οὗ τὴν ἀνάμνησιν ποιεῖται σήμερον ἡ φιλόστοργος Μήτηρ ἡμῶν Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, σοφῶς πάνυ ἀνάγουσα τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὰ πρὸ 19 αἰῶνων ἐκεῖ που ἐν τινι γωνίᾳ τῆς Παλαιστίνης συντελεσθέντα ἐξαίσια καὶ κοσμοϊστορικὰ γεγονότα. Ἐκλαιε καὶ ὠδύρετο παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἐσταυρωμένου ἡ συμπαθεστάτη Παρθένος καὶ Μητηρ Αὐτοῦ, ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ δὲ προφητευθεῖσα δίστομος ρομφαία διέσχισε τότε τὰ παρθενικά σπλάγχνα αὐτῆς. Ἀλλ' ἔκλαιον προσέτι καὶ ὠδύροντο, «ἔχουσαι δεῖ τὸ εὐσυμπάθητον», αἱ παρακολουθοῦσαι αὐτῷ γυναῖκες, ὧν τινες εἶχον ἰαθῇ παρὰ τοῦ Κυρίου ἀπὸ τῶν νόσων καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἐκλαιε καὶ ἐστέναζε ὁμοίως ὁ καὶ μέχρι Σταυροῦ πιστὸς διαμείνας μαθητής, ὁ ἐπιστήθιος καὶ ἡγαπημένος Ἰωάννης, ἀλλ' ἔκλαιε μετανοῶν καὶ ὁ πταίσας Πέτρος, ἀλλὰ συνεπάθει καὶ ὁ ἐν ἁμαρτίαις βιώσας εὐγνώμων ληστής, καὶ ἡ συμπάθειά του αὕτη ὠδήγησεν αὐτὸν τέλος εἰς τὴν ἀληθῆ θεογνωσίαν διὰ τῶν «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς»

ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου!» Ἀλλὰ μήπως καὶ αὐτοὶ οἱ κρίζοντες ἄρον, ἄρον, σταύρωσόν αὐτόν, μήπως καὶ αὐτοὶ δὲν ὑπέστρεφον τύπτοντες τὰ στήθη, καὶ ὁ παρὰ τὸ πλευρὸν δὲ τοῦ Σταυροῦ ἰστάμενος ἐκατόνταρχος μήπως δὲν ἐκάμψθη ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῆς δυνάμεως Αὐτοῦ, καὶ δὲν ἀνωμολόγει τὴν θεότητα τοῦ ἐσταυρωμένου, ἀναβοῶν ἐν κατανύξει «ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος!» Καὶ τί λέγομεν; Μήπως καὶ αὐτὴ ἡ ἄλογος φύσις δὲν συνεκινήθη ἐπὶ τοῖς γενομένοις, Δεσπότην ὁρῶσα σταυρούμενον, καὶ συμπάσχουσα τῷ τὰ πάντα ποιήσαντι; Δὲν ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ δὲν ἐσείσθη ἡ γῆ; Δὲν ἀνέσχετο τὰ μνήματα, καὶ δὲν ἤνοιξε τὰς ἀπ' αἰώνων κεκλεισμένας πύλας αὐτοῦ ὁ παμφάγος ἄδης; Καὶ σήμερον δὲ ἀκόμῃ ἡ ξηρὰ καὶ ὀστεώδης ὄψις τῆς θεοβαδίστου γῆς τῆς Ἰουδαίας μὴ δὲν μαρτυρεῖ διὰ τῆς στυγνότητος αὐτῆς, ὅτι Θεὸς ἦν ὁ ἐκεῖ παθών;

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Πλὴν τίς ἄρα γε, φίλε ἀναγνώστη, ὁ κύριος καὶ τελικὸς σκοπὸς τῆς γινομένης ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἀναμνήσεως τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου; Εἶνε ἄρα γε στιγμιαία καὶ παροδική τις συγκίνησις, καὶ δὲν ὑψοῦται οὗτος ὑπεράνω τῶν ἐφημέρων ἐξάψεων καὶ ἀψικαρδιῶν; Ὅχι βοῇ ἡμῖν ὁ ἀπόστολος: «Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπομιμνῶν ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἵχνεσιν Αὐτοῦ!» (1. Πέτρ. 2, 21). Ὅχι ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία, «τὰ πάθη τὰ σεπτὰ ἡ παρούσα ἡμέρα ὡς φῶτα σωστικὰ ἀνατέλλει τῷ κόσμῳ», δεικνύουσα, ὅτι σκοποῦμενον ἐνταῦθα εἶνε θετικώτερα τις ψυχικὴ ὠφέλεια τῶν πιστῶν. Πλησιάζομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἐγγύτερον εἰς τὸν τίμιον Σταυρόν, ἀτενίσωμεν μὲ ὄμμα καθαρώτερον τὴν ἐπ' αὐτοῦ «μυστικὴν εἰκόνα», καὶ προσπαθήσωμεν νὰ ἀναγνώσωμεν τὰ ἐπ' αὐτοῦ θεία χεῖρ καὶ θείω αἵματι ἐγγεγραμμένα διδάγματα.

Ἄν σύμπας ὁ μέχρι τοῦ Σταυροῦ ἐπίγειος βίος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦν συνεχὴς ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος θυσία, καὶ «διπλῆθεν οὗτος εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας» (Πράξ. 10, 38) ἂν σύμπας ὁ πρὸ τοῦ Σταυροῦ βίος αὐτοῦ ἦν πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸς βίου ἰδεώδους, ἀλλ' ὁ σταυρικὸς τοῦ Κυρίου θάνατος, τὰ ἅγια πάθη αὐτοῦ ἐν γένει, εἶνε τὸ κορύφωμα τοῦ ἰδεώδους ἐκείνου βίου, εἶνε τὸ ἄνθος αὐτοῦ, εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀγάπης, ἀγιότητος καὶ αὐτοθυσίας, εἶνε ὁ λαμπρὸς ἐπίλογος καὶ τὸ χρυσοῦν ἐπισφράγισμα τοῦ ὅλου λαμπροῦ καὶ σωτηριώ-

δους αὐτοῦ ἔργου. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἱεροῦ Γολγοθᾶ ἐξέλαμψεν εἰς βαθμὸν ὑπατον τὸ ἠθικὸν τοῦ Θεανθρώπου μεγαλεῖον, μεγαλεῖον μοναδικόν, μεγαλεῖον πρωτοφανές, καταπληκτικὸν καὶ ἐκθαμβοῦν, τὸ δὲ ἀτιμωτικὸν τέως τοῦ σταυροῦ σημεῖον περιεβλήθη ἔκτοτε, ὡς ἄλλον λαμπρὸν φωτοστέφανον, τὴν θείαν αἴγλην τοῦ ἠθικοῦ ὕψους, πρὸ τοῦ ὁποῖου ἐνεοὶ διὰ τῶν αἰώνων ἀποκαλύπτονται καὶ αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι Πενάν. Ὁ Σταυρὸς εἶνε τὸ ὑψιστον τῶν γεγονότων τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ, εἶνε ἡ δόξα αὐτοῦ, περὶ ἧς λαλεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς (Ἰωάν. 7, 39). Ὁ τεταγμένος χῶρος δὲν ἠθελε βεβαίως ἐξαρκέσῃ, ὅπως ἐπαξίως ἀνυμνήσῃ τις τὴν δόξαν τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἀναμετρήσῃ τὴν τε πληθύν καὶ ἀξίαν τῶν θείων ἐκείνων ἀρετῶν, αἵτινες, ὡς ἄλλοι ἀτίμητοι ἀδάμαντες, καταγαίτουν τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου. Ἀλλ' ἐν τῇ τοσαύτῃ πληθύν τῶν θείων τοῦ Σταυροῦ ἠθικῶν διδαγμάτων διακρίνονται τρεῖς ἐξόχως μεγάλοι καὶ ριζικαὶ ἀρεταί, ἃς προβάλλεται εἰς μνήσιν τοῖς πιστοῖς ὁ δι' ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν Σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπομείνας Χριστός, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Εἶνε δὲ αὗται: Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα καὶ τὸν πλησίον ἐνθερμος ἀγάπη, ἡ ἄκρα ταπείνωσις καὶ ἡ ἐν τοῖς δεινοῖς καρτερία. Ἐπιστήσωμεν σήμερον τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς πρώτης.

Πρώτη καὶ ριζικωτάτη ἀρετὴ, ἣν βλέπω διαλάμπουσαν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ εἶνε ἡ ὑψηλὴ, ἡ περιεκτικὴ, ἡ καινὴ ὄντως ἀρετὴ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, τοῦ πληρώματος τούτου «τοῦ βασιλικοῦ τοῦ Εὐαγγελίου νόμου.» (Ἰακ. 2, 8.) Τῆς ἀγάπης οὐχὶ ἐν λόγοις, ἀλλ' ἐν ἔργοις, τῆς ἀγάπης οὐχὶ πλέον ὑμνουμένης, ἀλλ' ἐφαρμοζομένης, τῆς ἀγάπης ἐξικνουμένης μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν καὶ μαρμαριούσης μὲ τὴν μαρμαρυγὴν τοῦ ἐμπράκτου παραδείγματος. Ἡ ἀγάπη, ἀποτελεῖ, ὡς γνωστόν, αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ τῶν χριστιανῶν «Ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν», (Ἰωάν. 4, 16) καὶ ἐστὶν ἐνθεν μὲν ὁ ἐσωτερικὸς πρὸς ἑαυτὴν ἀνένδεσμος τῶν ἀπερινοήτων προσώπων τῆς ὑπεραγίας Τριάδος, ἐτέρωθεν δὲ ἡ συνεκτικὴ δύναμις, ἡ συνέχουσα τὸν πλάστην πρὸς τὰ πλάσματα αὐτοῦ. Καθὸ τοιαύτη, ἡ ἀγάπη εὖρε φυσικῶς τὴν πλήρη αὐτῆς ἐκφράσιν, τὴν ἐνσάρκωσιν, οὕτως εἰπεῖν, αὐτῆς ἐν τῷ θεανδρικῷ προσώπῳ τοῦ Ἐσταυρωμένου. Καὶ ἤρκει μόνῃ ἡ ἀρετὴ αὕτη, δι' ἧς ὁ Ἰησοῦς εὐχεται ἀπὸ τοῦ

Σταυροῦ ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν Του, λέγων «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι, τί ποιοῦσι», ὅπως γνωρίσῃ εἰς ἐμὲ τὸν ἐπὶ γῆς ὀφθέντα Θεόν μου, τὸν Θεὸν τῆς ἀγάπης. Ἐπὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ σου, Κύριε Ἰησοῦ, βλέπομεν οὐχὶ πλεόν τὸν λέγοντα «οὐδεὶς μείζονα ταύτης ἀγάπης ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» καὶ «ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς», ἀλλὰ βλέπομεν Σὲ αὐτὸν ἐφαρμόζοντα ταῦτα, καὶ ὑπολιμπάνοντα ἡμῖν ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἰχνεσί σου, «Ὁς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρεις, πάσχων οὐκ ἠπείλεις, παρεδίδους δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως» (1 Πέτρ. αὐτόθι). Ἐπὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ βλέπομεν οὐχὶ πλεόν τὸν λέγοντα «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων», ἀλλὰ Σὲ τὸν Ἀρχιποίμενα θύτην καὶ θῦμα, ἐκουσίως σταυρούμενον ὑπὲρ τοῦ λαοῦ σου, ὑπὲρ τῆς καταλλαγῆς τῆς ἀμαρτωλοῦ ἀνθρωπότητος πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα, ὑπὲρ τῆς πληρώσεως τῆς προαιωνίου βουλῆς τοῦ Πατρός. Ἐν τῷ πελάγει τῆς Σῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν-Πατέρα ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν ἀμαρτωλὸν ἀνθρωπότητα ἀφ' ἑτέρου σβέννυνται καὶ ἐκμηδενίζονται πάντα τῶν σταυρικῶν ἀλγυνδόνων σου τὰ θανατηφόρα βέλη, ὧν, ὡς ἀνθρώπος, αἰσθάνεσαι ὅλην τὴν πικρίαν καὶ δριμύτητα. Μετὰ νύκτες δὲ ὄντως ὑπακοῆς, τρυφερότητος καὶ στοργῆς, κλίνων ἐν τῷ μελαγχολικωτάτῳ τῆς Γεθσημανί κήπῳ τὴν συμπαθεῖ σου κεφαλὴν, ἔρχῃ εἰς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοθυσίαν, ἐπιλέγων: «Πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ! Πλὴν οὐχ ὥς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς Σὺ, Γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου!» Ἰδοὺ, φίλε ἀναγνώστα, ὁ ὑπογραμμὸς τῆς πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, ὡς καὶ ὁ τῆς ὑπὲρ τοῦ τελευταίου αὐτοθυσίας, πρὸς ὃν καλεῖ πάντας ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς ὁ Ἐσταυρωμένος κληρὸν καὶ λαόν, σοφοὺς καὶ ἀπαιδεύτους. Καὶ ὅμως, λυπηρὸν μὲν, ἀλλ' ἀληθές, πόσα ἀντιθέτου φύσεως παραδείγματα παρουσιάζει ἡ σύγχρονος χριστιανικὴ Κοινωνία; Πόσον δὲ δυσεφάρμοστον παρίσταται ἰδίᾳ εἰς τὸν φυσικὸν ἀνθρώπον τὸ καθῆκον τῆς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀγάπης; Ἀλλ' εἴθε ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου, ἐν ᾧ ὁ ἠθικὸς ἠρωϊσμὸς εὗρε τὴν τελειότητα αὐτοῦ, νὰ ἔρχηται ἐπίκουρος καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εἰς

τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν! Ὁ Σταυρὸς, τὸ ἀκαταμάχητον τῶν μαρτύρων ὄπλον, ἡ ἔμπνευσις καὶ τὸ καύχημα τῶν ἀποστόλων! Ὁ Σταυρὸς, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα αἱρεται ὑπὲρ τὴν σάρκα καὶ τὴν ὕλην, καὶ μαρτυρεῖ τρανῶς περὶ τῆς ὑπάρξεως ὑπερφυσικοῦ καὶ ἀνεξαρτήτου τῆς ὕλης κόσμου. Ὁ Σταυρὸς, ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη πύλη, ἡ ἀγούσα εἰς τὴν ζωὴν. Ὁ Σταυρὸς τέλος, τὸ ἐλαφρὸν τοῦ Κυρίου φορτίον καὶ ὁ χρηστὸς ζυγός, περὶ οὗ Ἐκεῖνος λέγει: «Ὅστις οὐκ αἶρει τὸν Σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ μοι, οὐκ ἔστι μου ἄξιος».

Α. Π.

ΛΑΪΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Μάθημα Α'.—«Πιστεύω»

«Στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε».

(Α' Κορινθ. ις', 13).

Τὸ πρῶτον πρὸς τὸν Θεὸν καθῆκόν μας εἶνε ἡ πίστις· ἄνευ αὐτῆς ἡ σωτηρία μας εἶνε ἀδύνατος. Ἀνάγκη νὰ πιστεύσῃ ὁ εἰς Θεὸν προσερχόμενος ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ὑπαρξίν Του, λέγει ὁ ἀπ. Παῦλος, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν δικαιοκρισίαν Του, καὶ οὕτω μόνον θὰ σωθῇ. «Πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἐστὶ καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται» (Ἑβρ. ια', 6). Ἐπίστευσας καὶ ἑδειξας τὴν πίστιν σου ἐμπράκτως; Εἶσαι δεδικαιωμένος καὶ σεσωσμένος. Ἐπίστησας εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ Του; Εἶσαι κατακεκριμένος καὶ ἀπόβλητος. Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται» (Μάρκ. ις', 16) εἶπε τὸ στόμα τῆς αὐτοαληθείας.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ εἰς Θεὸν καὶ τὰς θείας ἀληθείας πίστις εἶνε τόσον ἀναγκαία, ὥστε ἐξ αὐτῆς νὰ ἐξαρτᾶται ὁλόκληρον ἡμῶν τὸ μέλλον, φέρε, φίλτατε ἀναγνώστα, νὰ ἐξετάσωμεν ἐπικαλούμενοι ἀμφοτέροι τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν καὶ ἀντίληψιν, ὡς εἰς προεισαγωγικόν τι μάθημα. Τὸ τί ἐστὶ, τὸ τί κατορθώνει, καὶ τὸ τί ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ἡ χριστιανικὴ πίστις. Ἀναλαμβάνοντες σὺν Θεῷ ἀγίῳ ἀπὸ σήμερον τὴν δημώδη καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ἀρετὴν ἔκθεσιν τῶν δογμάτων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν θρησκείας ἐπὶ τῇ βίβλῃ τοῦ ἱεροῦ τῆς πίστεως ἡμῶν Συμβόλου, ἐπ' ἀνάγκης κρίνομεν τὴν ἔρευναν τοῦ τοιοῦτου ζητήματος, ἀφοῦ καὶ ἡ πρώτη

τοῦ Συμβόλου λέξεις τοῦτο ὑπονοεῖ καὶ ἀπαιτεῖ, καὶ αἱ ἐπίλοιποι τοῦ Συμβόλου ιδέαι ἐπὶ τῆς πίστεως θεμελιούνται. Καὶ πρῶτον ἂν ἐξετάσωμεν τί ἐστὶ πίστις.

Ὅταν ὁ πανάγαθος Θεὸς μᾶς ἐδημιούργησεν, ἤναψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου μας ὀπτικὸν τι ὄργανον, τοὺς ὀφθαλμούς, ἤναψε δὲ ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μας ἄλλο ὀπτικὸν ὄργανον, τὸ λογικόν. Διὰ τῶν ὀφθαλμῶν βλέπομεν πάντα τὰ περὶ ἡμᾶς ἀντικείμενα, τὸν οὐρανόν, τὴν θάλασσαν, τοὺς ποταμούς, τὰ ρυάκια, τὴν πεδιάδα, τὴν γλῶσση, τὰ πτηνά, τὰ στρουθία, τοὺς γονεῖς μας, τοὺς φίλους μας, πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ ἐξοχὸν ἐδημιούργησεν ἡ πανσοφία τοῦ Θεοῦ. Διὰ δὲ τοῦ λογικοῦ μας, τοῦ ἐσωτέρου τούτου ὄμματός, διεισδύομεν εἰς τὸν κόσμον τῆς ἐπιστήμης, αἰωροῦμεθα εἰς τὰς ἐνοράσεις τοῦ φιλοσόφου, τοῦ ποιητοῦ, τοῦ φυσικοῦ, τοῦ μαθηματικοῦ, τοῦ ἱατροῦ, σπουδάζομεν τοὺς πολυποικίλους νόμους, τοὺς κινῶντας τοῦ παντός τὸ μηχανήμα, καὶ προσπαθοῦμεν ν' ἀνεύρωμεν τὰ δευτερεύοντα αἷτια, τὰ ἀνάγοντα ἡμᾶς εἰς τὴν πρώτην καὶ παρμεγίστην αἰτίαν. Τὰ δύο ταῦτα αἰσθητήρια, τὸ λογικὸν καὶ τὸ ὄμμα, δὲν ἀναιροῦσιν ἀλλήλα οὐδ' ἀποκλείουσιν, ἀλλὰ ἀλληλοσυμπληροῦσιν, ὡς δωρήματα δὲ τοῦ Θεοῦ, εἶνε ἀμρότερα ποθητά καὶ ἀγαπητά. Καὶ καθὼς θὰ ἦτο συλλυπητηρίων ἄξιος ὁ τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἀπολέσας καὶ ἀπομείνας μονόφθαλμος, οὕτω συλλυπητηρίων ἄξιος πολλῶ μᾶλλον ἐκεῖνος θὰ ἦτο, ὅστις φέρων ἐπὶ τοῦ μετώπου τοὺς σαρκίνοις φανούς, ἔχει ἐν τούτοις ἐσβεσμένον τὸν ἐνδόμυχον φανὸν τοῦ πνεύματος.

Ἄλλ' ἐκτὸς ἡμῶν δὲν ὑπάρχουσι μόνον ἡ περὶ ἡμᾶς φύσις, καὶ ὁ κόσμος τῆς γνώσεως. Πέραν τῶν ἀπαστραπτόντων ἡλίων καὶ τῶν ἐξελισσομένων γλαυκῶν ἢ βαθυκυάνων θαλασσῶν, ὑψηλότερα τοῦ καταστίκτου καὶ ἀτέρμονος τῆς νυκτὸς πέπλου καὶ ὀπισθεν τῶν παχειῶν τοῦ ἀπείρου πτυχῶν, ὑπάρχει καὶ ὑφίσταται κόσμος ἕτερος, ὑψηλότερος τῆς φύσεως, εὐγενέστερος τῆς ἐπιστήμης. Εἶνε ὁ κόσμος τῶν πνευμάτων, ὁ κόσμος τοῦ Θεοῦ. Τίς ὁ ἐνθεὸς ἐν τῇ φύσει τοῦ νόμου; τῆς ἐλπίδος, Ποία ἡ χεὶρ ἡ τὴν πρώτην δώσασα ὥθεσιν εἰς τὸ μηχανήμα τοῦ Κόσμου; Καὶ ἔνα ἄφῃσω τὰ ἄλλα τίς ὁ κατασκευαστὴς μου; Πόθεν προῆλθον ἐγώ; Καὶ ἐπὶ τί τῇ σκοπῇ ἐτέθην ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου; Καὶ τί ἄρ' ἔγωγε ἀπόκειται μετὰ θάνατον; Ἄν ὑπάρχει Θεός, ὡς καὶ ὁ λόγος μοι ὑπαγορεύει, σκέπτεται ἄρ' ἔγωγε περὶ ἐμοῦ οὗτος; Ἡ καρδία τοῦ πάλαι δι' ἐμέ; Ἐσκέφθη ποτὲ νὰ καταβῇ πρὸς συνάντησίν μου; Μὲ ἔχει ἀπολακτίσει ὡς νόθον τι γέννημα, ἢ με περιμένει ἄρ' ἔγωγε εἰς τὰς ἀγκάλας του; Καὶ ἂν κατέβῃ ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Θεός μου, ὁ Δημιουργός μου, ὁ Πατήρ μου, τί πρὸς ἐμέ ἐλάλησε καὶ ποῖός μοι ἄρ' ἦκεν ὑποθήκας; Ἰδοὺ πληθὺς ἐρωτήσεων, ἧτις διατρέχει τὴν ἀρμοδιότητα καὶ

τοῦ ὀρθολογικοῦ μου καὶ τοῦ λογικοῦ μου καὶ ἧτις ἐν τούτοις παραμένει πρὸ ἐμοῦ ἀδυσώπητος, μᾶλλον δ' εἰπεῖν με καταδιώκει ὅπου καὶ ἂν ὑπάγω· πῶς νὰ λύσω τὰς ἀπορίας ταύτας, αἵτινες στενωπῶς συνέχονται μετὰ τῆς οὐσίας τῆς πνευματικῆς μου ζωῆς; Πῶς ν' ἀνέλθω μέχρι τοῦ οὐρανοῦ; Πῶς νὰ εἰσδύσω μέχρι τῆς ἀπυθμένου πρώτης Αἰτίας;

Πρὸς τοῦτό μοι παρέσχεν ὁ Θεός τὴν πίστιν, δι' ἧς μόνος «πτερωθεὶς ὁ νοῦς, εἰς τὰ ὑπὲρ φύσιν ὑπερφυσικὰ ὑπερέρεται», ὡς εἶπε πού Μελέτιος ὁ Πηγάς. Δι' αὐτῆς, ὡς διὰ τινος μεγάλου τηλεσκοπίου, εἰσέρχομαι εἰς τὰ ἄδρα βῆθη τῆς θείας γνώσεως καὶ καθίσταμαι διδασκὸς τοῦ Θεοῦ. Αὕτη πλατύνει τὸν νοῦν μου, διὰ νὰ εἰσδεχθῇ τὰ μεγάλα μυστήρια τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἅτινα ἀδυνατεῖ νὰ λύσῃ μόνος τοῦ ὁ ἀνθρώπινος λόγος. Ὑπ' αὐτῆς χειραγωγούμενος πατῶ τὸ κατώφλιον τοῦ κόσμου καὶ εἰσορμῶ εἰς τῆς θείας ἐπιστήμης τὰ ἄδυτα. Δι' αὐτῆς καθωπλισμένος, ἵσταμαι πλησιέστατα τοῦ παναγάρχου Θεοῦ καὶ τὸν ἀκούω νὰ μοι ὁμιλῇ ὡς Πατήρ πρὸς τέκνον, Οὕτως ἡ πίστις παρίσταται ὡς τρίτον τὸ ὀπτικὸν αἰσθητήριον τόσον ἀνώτερον τοῦ λογικοῦ, ὅσον τὸ λογικὸν ἀνώτερον τυγχάνει τοῦ ὄμματός μου. Καὶ καθὼς τὸ λογικὸν δὲν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸ ὄμμα, οὐδὲ τὸ ὄμμα πρὸς τὸ λογικόν, οὕτω καὶ ἡ πίστις δὲν ἀναιρεῖ τὸ λογικόν, οὐδὲ τὸ λογικὸν ἀποκλείει τὴν πίστιν. Οἱ μεγαλορρυστέρου ἄνδρες τῆς ἱστορίας, οἱ προικισθέντες διὰ τοῦ ἰσχυροτέρου νοῦ, ὑπῆρξαν συγχρόνως καὶ οἱ πρὸς Θεὸν εὐσεβέστεροι καὶ θρησκευτικώτεροι. Ἐπιθυμοῦντες νὰ μὴ εἶνε μονόφθαλμοι καὶ ἐτερόφθαλμοι, ἀλλὰ νὰ κατέχουν σφῶ καὶ ἀκέραια ὅλα νὰ αἰσθητήριά των, εἰργάσθησαν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς των ἀναζητοῦντες τὴν ἀλήθειαν καὶ μὲ τὸν πυρσὸν τῆς πίστεως καὶ μὲ τὴν δαδὰ τοῦ λογικοῦ.

Οἱ ἄπιστοι εἶπον: Ἡ πίστις εἶνε φαντασιωδὴς καὶ ἀνυπάρχουσα. Μία κενὴ λέξις καὶ οὐδὲν πλεόν. Τὸ ὅτι ἔχομεν ἐν ὀπτικὸν αἰσθητήριον, ὅπερ καλεῖται ὀρθολογισμός, τὸ γνωρίζομεν, τὸ αἰσθανόμεθα. Τὸ ὅτι ἔχομεν δεύτερον ὀπτικὸν αἰσθητήριον, τὸ λογικόν, δι' οὗ εἰσβάλλομεν εἰς νέας ὁλοκλήρας ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κατακτήσεις, καὶ αὐτὸ τὸ ἐννοοῦμεν. Ἀλλὰ τὸ ὅτι ἔχομεν καὶ τρίτον αἰσθητήριον ὀπτικόν, ὅπερ πίστις ὀνομάζεται, τοῦτο δὲν τὸ παραδεχόμεθα. Τίς ἀντιλαμβάνεται τοῦ ὀπτικοῦ τούτου ὀργάνου; Τίς τὸ εἶδε, τίς τὸ ἥσθάνθη ποτέ;

Εἰς ταῦτα ἡμεῖς ἀπαντῶμεν ὅτι καὶ τὸ λογικὸν δὲν αἰσθανόμεθα, δὲν βλέπομεν, δὲν ἀκούομεν, δὲν ψάφουμεν διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν χειρῶν καὶ ὁμῶς δὲν λέγομεν ὅτι λογικὸν δὲν ὑπάρχει. Διατί; Διότι αἱ ἐνέργειαι τοῦ εἰς τὰ μεγάλα του κατορθώματα προικιστοῦ τοῦ πᾶσι γνωστοῦ. Καὶ τῆς ψυχῆς ὁμοίως δὲν ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τῆς ὁράσεως καὶ ἀκοῆς ἢ

αφῆς μας. Ἐν τούτοις ἐνώπιον τῶν πολυτρόπων καὶ ποικίλων αὐτῆς πνευματικῶν κινήσεων οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἐνάρξεώς της. Παρομοίως καὶ περὶ τῆς πίστεως προκειμένου. Δὲν βλέπομεν μὲν καὶ δὲν ψηλαφῶμεν ἡμεῖς τὴν πίστιν, ὡς θὰ ἐβλέπομεν καὶ θὰ ἐψηλαφῶμεν συνήθη τινὰ φανόν, ἐν τούτοις πειθόμεθα ἀδιστακτικῶς περὶ τῆς ὑπάρξεώς της, μελετῶντες τὰ ἔξοχα αὐτῆς ἀποτελέσματα. Διότι ἡ πίστις μὴ ἀρκουμένη εἰς τὸ νὰ σοφίῃ ἀπλῶς τοὺς ἀπλοῦς καὶ νὰ πλατύνῃ τὸν νοῦν τῶν ἀπειθεύτων, καθιστῶσα αὐτοὺς κοινωνοὺς τοῦ θεοῦ νοῦ, δι' οὗ ἐπιλύονται τὰ ὑψηλότερα τοῦ βίου προβλήματα, παρέχει συγχρόνως καὶ τὴν δύναμιν, προσφέρει συνάμα καὶ τὴν παρηγορίαν. Καὶ περὶ τούτου μέλλομεν νὰ λαλήσωμεν ἤδη, φίλτατε ἀδελφέ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ

πρεσβύτερος

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠ' ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΦΕΡΟΜΕΝΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ*

Ὅτι δὲ ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου φερομένη λειτουργία δὲν εἶνε γνησία, ἀλλ' ὑποβολιμαία καὶ ψευδεπίγραφος, περὶ τούτου δὲν δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ ὁ καὶ ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας γευσάμενος καὶ διακρίνων περιόδους καὶ φάσεις ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ χρώτῃ διάφορον καὶ θεολογικὴν φρασεολογίαν, ἀνάλογον τῇ θεολογικῇ καὶ δογματικῇ ἐξηγήσει, ἀναπτύξει καὶ προσόδῳ. Ἐὰν οἱ πατέρες τοῦ Γ'. Δ'. καὶ Ε'. αἰῶνος ἐγίνωσκον τοιαύτην λειτουργίαν, θὰ μετεχειρίζοντο ταύτην ὡς ὅπλον ἀπροσμάχητον κατὰ τῶν αἵρετικῶν Σαβιλλίων καὶ Σαμοσατέων, Ἀρείων καὶ Μακεδονίων, ἀφ' οὗ αὕτη σαφῶς καὶ ἐκπεφασμένως διδάσκει τὸ ἄχρονον καὶ ἀδιαίρετον καὶ ὁμοούσιον καὶ ἀσύγχυτον τῆς Πανηγύως Τριάδος, οὐδὲ ὁ Νεστόριος θὰ ἐσκανδαλίζετο, ἀκούων ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ Προκλίου τὴν ἀειπρόθεον Μαρίαν ἐπονομαζομένην Θεοτόκον, ἀφ' οὗ οὕτω καλεῖται ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῇ καλουμένῃ τοῦ Ἰακώβου. Ἐν γένει ἐάν τις ἐπάλιν ἐπισταμένως μελετήσῃ τὴν λειτουργίαν ταύτην, ἀμέσως θὰ παρατηρήσῃ οἰκονομίαν καὶ διάταξιν, θεολογικὴν ἀνάπτυξιν καὶ φρασεολογίαν καὶ θεσμοὺς νεωτέρων χρόνων καὶ πολλὰ τὰ μαρτυροῦντα ὅτι ἡ λειτουργία αὕτη δὲν ἀνήκει εἰς «τάς ἀληθεῖς καὶ ἀπλάστους καὶ ἀνωμολογημένας γραφάς» τῶν ἀποστολικῶν χρόνων (Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. III, 25). Καίτοι δὲ πλείστας ἠδυνάμεθα νὰ ποιήσωμεν παρατηρήσεις περὶ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἐν τούτοις συντομίας χάριν περιορίζομεθα εἰς τὰς ἐπομένας. 1)

Ἡ πρώτη εὐχή καὶ ἡ πρώτη ἐκφώνησις τοῦ ἱερέως περιέχει θεολογικὴν φρασεολογίαν τοῦ Δ'. καὶ Ε'. αἰῶνος περὶ τῆς ὁμοουσιότητος καὶ τοῦ ἀσύγχυτου τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἀγίας Τριάδος. Γινώσκουσιν οἱ περὶ τὴν θεολογίαν ἀσχολούμενοι ὅτι ἡ λέξις, ὁμοούσιος, μεταχειρισθεῖσα κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ Σαβελλίου κακοδόξως, εἶτα ὑπὸ τοῦ Ρώμης Διονυσίου ἐν τῇ κατὰ τοῦ Διονυσίου Ἀλεξανδρείας Ἀνατροπῇ ὀρθοδόξως, ἠκούσθη καὶ αὐθις ἐν ταῖς κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως συζητήσεσι καὶ ἀπερρίφθη ὡς κακοδόξος καὶ ὅζουσα συναλοιφῆς καὶ συγχύσεως καὶ μόλις ἐν τῷ Δ'. αἰῶνι ἐν τῷ κατ' Ἀρείου ἀγῶνι τῆς Ἐκκλησίας υἱοθετήθη καὶ εἰσῆχθη ἐπισήμως εἰς τὴν θεολογικὴν γλῶσσαν, καθορισθείσης ὀρθοδόξως τῆς ἐννοίας αὐτῆς. 2) Εὐαγγέλιον καὶ Ἀπόστολος, ὡς κανὼν τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἶμα κεχωρισμένα, οὐ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀδελφοθέου. 3) Ὁ ὕμνος «Ὁ Μονογενὴς υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ κτλ.» πόρρω τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς. 4) Ὁ Τρισάγιος ὕμνος εἶνε μεταγενέστερος, θαυμασίως ἀποκαλυφθεὶς τῷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως Πρόκλῳ τῷ 439, καὶ ἔκτοτε ἐθεσπίσθη νὰ ψάλληται ἐν ταῖς ἀνά πᾶσιν τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησίαις (μετὰ φρασ. ἱστορικ. διδασκαλ. Φιλαρέτου τόμ. γ'. σελ. 131 ἔκδοσ. Ἱεροσολύμ. 1887). 5) Ἐπ' ἱσθῆς νεωτέρων χρόνων εἶνε αἱ εὐχαὶ ἔσωθεν τοῦ καταπετάσματος καὶ ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος. 6) Ὁ θεολογικὸς ὅρος, Θεοτόκος, ἐν χρήσει τὸ πρῶτον παρὰ Κυρίλλῳ Ἱεροσολύμων τῷ 348. 7) Ὁ θεσμὸς τῶν κατηχομένων καὶ ἡ ὑπὲρ αὐτῶν ἰδιαιτέρα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐχή εἶνε τῶν μετὰ τοὺς Ἀποστόλους χρόνων. 8) Ὁ Χερουβικός ὕμνος «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία» μεταγενέστερος. 9) Τὸ σύμβουλον τῆς πίστεως ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἐπίσης. 10) Τὸ μνημόσυνον τῶν ἐν ἀσκήσει καὶ ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς ἀγωνιζομένων ὁσίων Πατέρων, ἐπίσης. 11) Ὁ πλοῦτος τῶν ἐπιθέτων καὶ χαρακτηρισμῶν τοῦ παναγίου Πνεύματος πρὸ τῆς εὐλογίας τῶν προκειμένων δώρων οὐκ ἀποστολικός. 12) Ὁ χαρακτηρισμὸς «Ἡ Σιών μήτηρ πᾶσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατὰ πᾶσιν τὴν Οἰκουμένην ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν» ἐπίσης. 13) Τὸ μνημόσυνον πάσης πόλεως, χώρας καὶ τῶν ὀρθοδόξων πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς, καὶ ἡ μνεία πολλῶν αἱρέσεων καὶ σχισμάτων καὶ σκανδάλων, ἐπίσης. 14) Τὸ μνημόσυνον Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν, διδασκάλων καὶ Ὁσίων, ἐπίσης. 15) Τὸ «μνήσθητι, Κύριε, καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, ὡσαύτως. 16) Ὁ ἱερεὺς ἐν ταῖς εὐχαῖς τῆς λειτουργίας ταύτης παρίσταται ὅτε μὲν πόρρω τῶν Ἀποστόλων, ὅτε δὲ ἐκ τῶν Ἀποστόλων, «ἔδωκεν ἡμῖν τοῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις». 17) Ὁ Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων ἔχει «ἄνω τὰς καρδίας», παρὰ Κυπριανῷ τῷ ἱερομάρτυρι καὶ ἄλλοις τὸ ἀρχαιότατον λατινικόν «Sursum corda»

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 94—96.

ἐν δὲ τῇ λεγομένῃ λειτουργίᾳ τοῦ Ἀδελφοθέου «ἄνω σχῶμεν τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας» 18). Ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος, ἐμιλῶν περὶ τοῦ τρόπου τῆς μεταλήψεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς νεοφωτιστοὺς, διδάσκει τὴν λεγομένην χειροληψίαν, ἐν ᾗ οὐσαν ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ἐν τῇ Σιωνιτίδι Ἐκκλησίᾳ, λέγων ἐπὶ λέξεως τῆς, «τὴν ἀριστερὰν θρόνον ποιήσας τῇ δεξιᾷ, ὡς μελλούσῃ βασιλεῖα ὑποδέχασθαι καὶ κοιλᾶναι τὴν παλάνην, δέχου τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐπιλέγων τό, Ἀμήν». (ἐ' μυσταγ. κατ' ἡ.). τοῦτο δ' εἶνε καὶ τὸ γραφικὸν καὶ πρῶτιστον· διότι τό, λάβετε, σημαίνει, λάβετε ἐν τῇ χειρὶ, τό δέ, φάγετε, ἀγάγετε αὐτὸ διὰ τῆς χειρὸς εἰς τὸ στόμα· καὶ τοῦτο σήμερον, ὡς γνωστὸν, ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς Δικμαρτιρομένοις· ἡ δὲ λεγομένη λειτουργία τοῦ Ἰακώβου διδάσκει τὴν μεταγενεστέραν στοματοληψίαν, τὴν καὶ παρὰ τοῖς παπικοῖς σήμερον ἐν χρήσει οὐσαν· διότι ὁ ἱερεὺς λέγει ἐν αὐτῇ «ὁ Κύριος εὐλογῆσαι καὶ ἀξιώσας ἡμᾶς ἀγναῖς ταῖς τῶν δακτύλων λαβαῖς λαβεῖν τὸν πύρινον ἄνθρακα, καὶ ἐπιθεῖναι τοῖς τῶν πιστῶν στόμασι κτλ.» (σελ. 59 ἐκδ. Λάττα). Καὶ ἄλλοι τινὲς παραλλαγαὶ παρατηροῦνται μεταξὺ τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων περιγραφόμενης καὶ τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀδελφοθέου φερομένης λειτουργίας. Ἐάν τις παραβῇ τὴν λειτουργίαν ταύτην πρὸς τὰς τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ Θεοῦ Χρυσοστόμου λειτουργίας, θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὗται εἶνε ἀπλούστεραι καὶ εὐχερέστεραι περὶ τὴν τέλεσιν, ἡ δ' ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Μ. Βασιλείου πρὸ τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν τιμίων δώρων κειμένη εὐχή, ἡ περιγράφουσα τὰ ἔργα καὶ θαυμάσια τῆς Θεᾶς μεγαλειότητος καὶ οἰκονομίας, ἐνέχει ἑνθεον ὕψος λόγου, ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ λειτουργίᾳ ἀπαντῶν.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ προηγουμένα λέγομεν ὅτι ὁ Ἀδελφοθεὸς Ἰακώβος οὐδεμίαν ἔγραψε λειτουργίαν, ἡ δ' ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ φερομένη λειτουργία δὲν εἶνε γεναρόν τι μνημεῖον τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, οὔτε αὐτὴ ἡ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων τελομένη λειτουργία, ἀλλὰ μία τῶν λειτουργιῶν ἐκείνων, αἵτινες μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου περὶ τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου λειτουργιῶν, κατὰ μικρὸν ὑπεχώρησαν, παρηκωνίσθησαν καὶ εἰς ἀπραξίαν περῆλθον καὶ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βαλααμῶνος, εἶνε ἄτοπον πλέον νὰ τελῶνται, οἱ δὲ σήμερον θέλοντες καὶ ἀξιῶντες νὰ τελῶσιν αὐτὰς οὐκ ἀκολουθοῦσι τοῖς πραττομένοις ὑπὸ τῶν κατὰ πάσαν τὴν Οἰκουμένην ἱεουργούντων, ἡγουν οὐκ ἐπιστρέφοντι τῶν περὶ τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου μυσταγωγίῶν παρὰ τε τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου».

Γερμανὸς Βασιλάκης

Μ. Ἀρχιδιάκονος τοῦ Α. καὶ Π. θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΕΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ*

(ΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ)

(Πράξ. τῶν Ἀποστ. 13, 14).

Προνοήσας ὁ ἀπόστολος Παῦλος περὶ πάντων τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῆς ἄρτι ἐν Κύπρῳ συστάσης κοινότητος, στηρίζας αὐτὴν ἐν πίστει διὰ τε λόγου καὶ θαυμάτων, καὶ περιθάλψας αὐτὴν ὡς περ τροφὸς τὰ ἴδια τέκνα, ἀπαίρει ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ δὴ τὴν ἐμπορικωτάτην καὶ πολυάνθρωπον τῆς Πισιδίας Ἀντιόχειαν. Οὔτε ἡ θαυμαστή τοῦ τηλεφώνου παρασκευὴ, οὔτε ἡ καταπληκτικὴ τοῦ ἄτμου ταχύτης, οὔτε αἱ καθ' ἡμᾶς τεράστιαι ἐφευρέσεις ἐγινώσκοντο τότε οὐδ' ἠσκούντο ὅπως ἀστραπηδὸν διαδῶσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ἀλλ' ὅμως πρὶν ἢ προσορμισθῇ, ἡ φήμη τῶν πράξεων τοῦ προέδραμε τάχιον, καὶ ἡ Ἀντιόχεια ἅπασα ἔφερεν ἥδη αὐτὸν διὰ στόματος εὐφήμου. Διὰ τῆς Πάργης παρεγένετο εἰς αὐτήν. Ἡ εἰσοδος αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐχαιρετίσθη ὡς ἀνατολὴ ἡλίου, μέλλοντος νὰ ἐξυπνήσῃ αὐτοὺς τοῦ πνευματικοῦ ληθάργου, νὰ διανοήσῃ τὰ αἰσθητήρια τοῦ κοιμωμένου ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ λαοῦ, καὶ ἡ καθαρὰ αὐτοῦ ἄκτις νὰ διασκεδάσῃ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ τό ζοφερόν τῆς εἰδωλολατρείας σκότος. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων καθήσας ἐν τῇ συναγωγῇ, παρεκλήθη ὑπὸ τῶν ἀρχισυναγωγῶν ἵνα ἐρμηνεύσῃ τὴν ἀναγνωσθεῖσαν τοῦ νόμου περικοπήν. «Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυναγωγοὶ πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε» (Πράξ. 1, 15). Δευτέραν παράκλησιν δὲν περιέμενε ν' ἀκούσῃ ὁ ἀπόστολος, διότι αἱ χιλιάδες τοῦ λαοῦ, οὓς ἡ περιεργία εἶχε συναγάγῃ ἐπὶ τὸ αὐτό, περιέμενον νὰ ἀκούσῃ τὸν μέγαν τῆς νέας διδασκαλίας κήρυκα, ὅστις πεποιθὼς ὅτι ὁ λόγος αὐτοῦ αἰώνιος ὢν, θὰ ἀντηχῇ διὰ παντός ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν θνητῶν, ἐφ' ὅσον οὗτοι τιμῶσι τὴν ἀρετὴν, ἤρξατο τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης τῶν προφητῶν ἐρμηνείας, ἣν ἐν ἱκανῇ λεπτομερείᾳ ὁ ἱερός ἱστοριογράφος ἡμῖν περιέσωσε. Μεγαλοπρεπὲς ὄντως ἦν τὸ θεᾶμα, καὶ συγκινητικὸν τὸ σύμπλεγμα. Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἀρχισυναγωγοὶ, καὶ πλῆθος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἅπαντες διψῶντες τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό.

* Τὸ παρὶν ἄρθρον δημοσιευθὲν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 9 φύλλῳ ἡμῶν, ἀναδημοσιεύεται καὶ αὖθις, νῦν διότι τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἐνεκα ἀβλεψίας τοῦ στοιχειοθέτου κατὰ τὴν σελίδωσιν εἶχεν ὅλως διαστραφῇ καὶ παραμορφωθῇ.

Ἰδοὺ ἀτάραχος μετὴν οὐράνιον γαλήνην καὶ χαράν, ἣτις ἐπικέχυται ἐπὶ τῆς μορφῆς του, ἀνίσταται ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀνατέλλει ἡ ἑωθινὴ ἀκτὶς, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, οὕτινος ἡ ἰσχὺς μεταδίδει τοῖς ἀκροαταῖς τὸν ἡλεκτρικὸν σπινθῆρα, καὶ καθίστα αὐτοὺς μετόχους τοῦ ψυχικοῦ αὐτοῦ βίου. Ἐν μέσῳ σιγῆς βαθυτάτης, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ μεγάλου προφήτου Μωϋσέως καὶ τῆς κλήσεως τῶν Ἰουδαίων, καθ' ἣν ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας αὐτῶν, καὶ ὑπερύψωσεν αὐτοὺς ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου· ὑπενθυμίζει αὐτοῖς τὴν θαυμασίαν διὰ τῆς ἐρήμου διάβασιν, ἐξ ἧς ἐξήγαγεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς σὺν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ καταντᾷ εἰς τὴν ἰδρύσιν βασιλείας, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πρώτου βασιλέως Σαούλ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κίς, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ὃν ὁ Θεὸς μεταστήσας, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ὃ καὶ εἶπε μαρτυρήσας «Εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου», κατέρχεται ἔπειτα εἰς τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην, περιγράφει τὴν αὐστηρότητα τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης του, μαρτυρεῖ τὴν κλησίν του, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὴν σπραγίδα τοῦ κήρυκος καὶ προδρόμου τοῦ Μεσσίας, εἰσέρχεται τεχνιέντως καὶ πάνυ θαυμασίως εἰς τὸ κύριον αὐτοῦ θέμα, εἰς τὴν περὶ θείας ἐνσαρκώσεως διδασκαλίαν, καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν προφητικῶν λόγων, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὗτος, εἶπεν, εἶναι ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὃν οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἀγνοήσαντες, παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ ἀναιρεθῆναι, ἀρνησάμενοι καὶ τὴν πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα ἀγαθότητα αὐτοῦ, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν· ἀλλ' οὗτος ἀναστὰς ἐν δόξῃ κατήργησε τὴν ἀμαρτίαν, ὑπὲρ ἧς καὶ ἀπέθανεν. Οὕτω δέ, περιέρχεται εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος, παραινέσας αὐτοὺς νὰ μὴ ἀκούωσι τοὺς πεπωρωμένους αὐτῶν ἀρχηγούς, ἀλλὰ νὰ ὑποτάξωσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς νόμους τοῦ λυτρωτοῦ, καὶ πιστεύσαντες βαπτισθῶσιν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Τὸ κήρυγμά του δὲν διεκόπη. Ἡ δύναμις τῆς ἐν τοῖς λόγοις του ἐνοικούσης πεποιθήσεως, τὰ σαφῆ καὶ ἀκαταγώνιστα τεκμήρια τῶν ὑψίστων ἀληθειῶν, ὥς ἐκήρυττε, τὸ πᾶν τῆς πίστεως, ὅπερ ἐξήρχετο κοχλάζον ἐκ τῆς καρδίας του, ταῦτα πάντα εἶχον οὐχὶ μόνον συναρπάσει τοὺς ἀκούοντας, ἀλλὰ καὶ οὕτω διαθέσει, ὥστε νὰ σκέπτωνται πῶς νὰ ἀποσείσωσι τὸν βαρὺν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ νό-

μου ζυγόν, καὶ ἐνστερνισθῶσι τὴν πίστιν τοῦ ἐσταυρωμένου. Οἱ πλείστοι τούτων ἦσαν συντηρητικοί, μὴ τολμῶντες νὰ ἐμολογήσωσιν ὅτι ὁ Μεσσίας εἶναι αὐτὸς ὁ σταυρωθεὶς Ναζωραῖος· ἀλλὰ καὶ ἐν τοιοῦτον βῆμα εἶναι καὶ λέγεται θάρρος ἡρωϊκόν. Οἱ λόγοι σου, ἔλεγον, εἶναι ἀλήθεια ἀκαταγώνιστος· ἀλλ' ἡμεῖς ὀφείλομεν ν' ἀναμένωμεν. Ἐχομεν γνήνους βλέψεις, αἵτινες δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὰς ἀρχὰς ἐκείνου, οὕτινος ἡ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· ὀφείλομεν νὰ ἐρευνήσωμεν τοὺς προφῆτας, δέον νὰ συμβουλευθῶμεν τοὺς Ραββί. Σὺ δὲ ὡς ἐλθὲ καὶ λάλησον αὐθις εἰς τὸ μεταξὺ Σάββατον περὶ πάντων ὧν σήμερον ἠκούσαμεν, καὶ θέλομεν ἀποφασίσει. Ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων, ἀποπύσαντες τὴν πλάνην καὶ ὁμολογήσαντες τὸν Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν. «Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ». Ἡ παρόρμησις αὕτη τοῦ Παύλου καὶ ἡ προτροπὴ ὅπως ἐπιμένωσιν εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἦν ἀναγκαία, διότι προέβλεπεν ὁποῖους κλύδωνας καὶ σάλους τοιαῦται ἐπιστροφὰὶ θὰ προῦκάλουν, προνοίᾳ δὲ πατρικῇ ἐστήριζεν αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει, καὶ ὥπλιζεν αὐτοὺς κατὰ τῶν σφοδρῶν προσβολῶν, τὰς ὁποίας ἡ φαρισαϊκὴ κακία ἐμηχανᾶτο· ἐγίνωσκεν ὁ μέγας ἀπόστολος, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά ἐπλάσθη ἀσταθής, ὅτι πᾶσα ἀντίξοος πνοὴ δύναται νὰ διασεισῇ καὶ συγκλονήσῃ τὰς ἰσχυροτάτας τῶν πεποιθήσεων, καὶ εἰς πολλάκις λόγος νὰ μεταβάλλῃ σιδηροῦς καὶ ἀκάμπτους χαρακτῆρας, ὅτι ἄνδρες, ἐπὶ τῇ πίστει τῶν ὁποίων ἡδύνατο καὶ νὰ ὀρκισθῇ τις μεταπίπτουσι καὶ καταντῶσιν ἐχθροὶ ἡμῶν ἄσπονδοι.

Οἱ λόγοι του ὁμοιάζον πρὸς λίθον βαρὺν καὶ μέγαν ριφθέντα εἰς θάλασσαν γαληνιαίαν καὶ ἀκύμαντον, τῆς ὁποίας τὰ κύματα καὶ αἱ δονήσεις ὡς ἐκ τῆς βολῆς τοῦ λίθου, μικραὶ ἐν ἀρχῇ καὶ βαθμηδὸν μεγεθυνόμεναι καὶ εὐρυνόμεναι παρεκτείνονται μέχρι τῆς ἀπωτάτης ἀκτῆς. Καθ' ἅπασαν τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ταπεινῇ τοῦ ἐργάτου καλύβῃ ἠκούσθη τὸ ὄνομα τοῦ Παύλου, ὡς τὸ κύμα, τὸ ὁποῖον ἔριπτόμενος λίθος παράγει καθ' ὅλον τὸ ἀχανὲς πέλαγος. Ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τὰ κύματα τοῦ λόγου πολλαπλασιαζόμενα, ἐξηπλώθησαν καὶ μέχρι τῶν ἀπωτάτων χωρίων, διότι ἡ Ἀντιόχεια κέντρον τότε οὐσα μέγα ἐμπορικόν, προσείλκυεν ἅπαντας τοὺς ἐγγύθεν καὶ πόρρωθεν λαούς, οἵτινες

ἀνταλλάσσοντες τὰ ἐγγύρια προϊόντα, μετέφερον ἐπιστρέφοντες οἰκαδε καὶ τὰς νέας εἰδήσεις, πολιτικὰς τε καὶ οἰκονομικάς. Ἀλλ' ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἀντὶ τῶν κοινῶν καὶ συνήθων εἰδήσεων, οὐδὲν ἄλλο συμμετεκόμιζον, εἰμὴ τὸ ὄνομα τοῦ νέου διδασκάλου. Διὸ καὶ τῷ ἐρχομένῳ Σαββάτῳ νέοι καὶ γέροντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εὐποροὶ καὶ ἄποροι ἔσπευσαν νὰ κατακλύσωσι τὴν συναγωγὴν. «Τῷ δὲ ἐρχομένῳ Σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ» (44).

Ὁ θρίαμβος ὑπῆρξε πλήρης, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀκριβῶς ὑποθερμαίνει τὸν χόλον καὶ τὸν φθόνον τῶν ποταπῶν καὶ χαμαιζήλων τῆς συναγωγῆς ἀρχόντων. Ἐδῶλεπον ὅτι ὁ Ἰουδαϊσμός ἐκινδύνευε νὰ ἐπισκιασθῇ ὑπὸ τοῦ φωτός τοῦ νέου θρησκευματος, ὅτι δλον τὸ ρεῦμα τοῦ λαοῦ ἦν ὑπὲρ αὐτοῦ, διαρραδίουρηγνάντες δὲ μεγάλην τοῦ λαοῦ στάσιν, ἐμνηχάνησαν νὰ ἐνοχοποιήσωσιν αὐτὸν, ὅπερ καὶ ἐπέτυχον, διαστρέψαντες τοὺς θεῖους τοῦ ἀποστόλου λόγους, καὶ κατηγορήσαντες αὐτὸν ὡς καταστροφέα τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ καὶ ὑβριστὴν τοῦ νόμου. «Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες» (45).

Ὅσα ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά νὰ ἐπινοήσῃ ἡδυνήθη, ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν, καὶ ὁ λαὸς ὁ μετὰ θαυμαστῆς προθυμίας σπεύσας νὰ ἀκούσῃ, ἡδὴ ἀποφεύγει αὐτόν, διότι ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν Πράξεων, δὲν παρέργεται πλέον τὸ τρίτον ὁ ἀπόστολος εἰς τὴν συναγωγὴν. Ἀτάραχος δὲ ὡς βράχος πρὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς κακεντρεχείας καὶ κακοηθείας, στρέφεται ἡδὴ πρὸς τὴν ἀγνὴν ἐθνικὴν καρδίαν, κηρύττων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἣν τόσον οὗτοι καταφρονήσαντες ἐξύβρισαν, «ὅμην ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπαθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη» (13, 26).

Οὐδαμῶς ἐκπλήσσομαι ἐπὶ τῇ πωρώσει τῶν Ἰουδαίων, διότι καὶ ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς περιγράφει ἡμῖν ταύτην μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους διὰ τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ στεναγμῶν του· καὶ οἱ προφῆται λιθοβολούμενοι διὰ τοῦ αἵματός των, καὶ ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου διὰ τοῦ σταυροῦ του· ἔδει οὗτοι νὰ πληρώσωσι τὸ μέτρον τῶν πατέρων αὐτῶν. Πῶς ὁ περιούσιος τοῦ Κυρίου λαὸς ὁ ἐκλεκτός καὶ ἡγαπημένος Ἰσραὴλ, πῶς διεφθάρη καὶ ἐξέπεσε! πῶς ἡ γῆ αὐτῇ ἡ ἀγαθὴ καὶ ἐπηγγελμένη μετεστράφη εἰς αὐχμηρὰν καὶ κατάξηρον ἔρημον, ἐφ' ἣν ἡ ζωογόνος τοῦ ἡλίου ἀκτὶς οὐδεμίαν ἔχει ἔτι δύναμιν! Ἡ καρ-

διά του πωρωθεῖσα, μετεβλήθη εἰς κατάξηρον βράχον, ἐφ' οὗ καὶ ἡ ὁροστερώτερα σταγὼν ὕδατος ἐξαφανίζεται. Καὶ ἐν μέσῳ τῆς αὐχμηρᾶς ταύτης ἐρήμου, ἀναπηδᾷ καὶ ἐκβλαστάνει διὰ τῆς δρόσου τῆς νέας οὐρανόθεν διδασκαλίας ὁ λεγόμενος ἐθνισμός, τὰ ἔθνη κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ περικαλλὴς ὁασις, ἥτις ἀπλήστως ἀποδέχεται καὶ τὴν ἐλαχίστην ἱκμάδα τῆς οὐρανοῦ δρόσου τοῦ κηρύγματος. «Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου καὶ ἐπίπιστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον» (48).

Ἴσως νομίζει τις, ὅτι καταλιπὼν τοὺς Ἰουδαίους ὁ ἀπόστολος καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ἔθνη, θὰ ἡδύνατο ἀνενοχλήτως ἐπὶ τοῦ πεδίου νὰ ἐνεργῇ καὶ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἰουδαίων ἤθελον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων νὰ ἄρχωσιν· οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδουκαῖοι δὲν ἠνείχοντο ἕτερον, ἔστω καὶ ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν νὰ προεξάρχη· τοὺς πάντας ἡξίουσαν ὑποπόδιον τῶν ποδῶν των νὰ ἔχωσι· διότι προέβλεπον ὅτι, ἂν ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀποστόλου ἐκραταιούτο ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἂν ἡ ἡθικὴ τοῦ Εὐαγγελίου ἐξηπλοῦτο καὶ ἡ χριστιανικὴ περὶ δικαίου θεωρίας κατῆργει τοὺς τύπους τοὺς Μωσαϊκοὺς καὶ προσεκυνεῖτο ἐκεῖνος, τοῦ ὁποῦ το αἷμα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων των ἐπεκαλέσαντο, τότε θὰ ἐξέπιπτον πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. Ἐπιννοῦσι λοιπὸν δύο σατανικά μέσα πρὸς καταστροφὴν τοῦ ἔργου αὐτοῦ· τὸν λαὸν καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς· καὶ οἱ δύο πρέπει νὰ ὑψώσωσι φωνήν· καὶ οἱ δύο πρέπει νὰ ἐξαφανίσωσιν αὐτόν. Ἀλλ' ἡ προσωπικὴ δύναμις τῶν ἀρχόντων τῆς συναγωγῆς ἐπὶ τὸν λαόν, ἦν λίαν ἀσθενής· διότι ὁ λαὸς οὐδεμίαν ἔτι σπουδαιότητα ἀπένειμεν εἰς τοὺς λόγους τῶν ψευδῶν τοῦ νόμου διδασκάλων. Τούτου ἕνεκα εἰς ἕτερον προσέφυγον μέσον, ἥτοι εἰς τὴν δύναμιν τῶν γυναικῶν. «Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς εὐτχήμονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον» (50). Τοιαύτας θῆεν εὐσεβεῖς καὶ εὐσχήμονας παρώτρυναν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς διωγμὸν τοῦ Παύλου, αἵτινες πανταχοῦ καὶ πάντοτε, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ ἐν ταῖς οἰκογενειακαῖς συνάξεσιν, οὐδὲν ἄλλο ἐποίουν, εἰμὴ βαθέως στενάζουσαι, ἡῦχοντο ἵλεως νὰ γένηται ὁ Θεὸς πρὸς τὴν θλιβεράν τῆς πατρίδος των κατάστασιν, ἣν ὁ νέος οὗτος διδάσκαλος ἐδημιούργησε, διαταράξας τὴν τοῦ οἴκου εὐδαιμονίαν καὶ διαρρήξας τὰ δεσμὰ τῆς ἀγάπης καὶ οἰκειότητος, ἅτινα

συνέδεον ἔθνικοὺς καὶ Ἰουδαίους. Ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τούτων ἀναθαρρήσαντες καὶ τινες τῶν πρῶτα φερόντων, ἀνεμασήσαντο ὁμοίας καταγγελίας καὶ παράπονα. Ἐναπέκειτο ὁθεν εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς νὰ κρίνωσιν ἀμφοτέρω τὰ μέρη καὶ ἀποκαταστήσωσι τὴν διαταραχθεῖσαν εἰρήνην. Εἰς τίνα κρίσιν κατέληξαν αὐτοὶ, ὀλίγον ἢ οὐδαμῶς ἡμῖν ἐνδιαφέρει, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ὁ ἀπόστολος ἐξεδιώχθη ἐκεῖθεν ὡς ἐνοχλῆσας τὴν εἰρήνην αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ Παῦλος ἤρεμος καὶ ἐν τοιαύτῃ πικρᾷ ἐκδηλώσει τῶν Ἰουδαϊκῶν αἰσθημάτων, ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀπροσκόπτου συνειδήσεως, ἣν οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀφέλῃ. Πέποιθεν ὅτι ὁ σπόρος ὃν ἀφθόνωσ ἐσπείρει, δὲν θὰ καταπνιγῇ εἰς τὰς ἀκάνθας τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἀλλὰ θὰ αὐξηθῇ εἰς δένδρον μέγα καὶ ἀμφιλαφὲς ὑπ' οὗ τοὺς κλώνας θὰ ἀναψύχῃται ἡ ταλαίπωρος καὶ καταπεπονημένη ἀνθρωπότης. Χαίρων ὁθεν ἐπὶ τοῖς νέοις ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ διωγμοῖς μεταβαίνει εἰς Ἰκόνιον, ἐκτινάσσας ἐπ' αὐτοὺς τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν του (13, 5).

Ἀλλ' ἂν ὁ ἀγάριστος λαὸς τῆς Πισιδείας, ὡ μακάριε Παῦλε, ἐξύβρισε τὸ ἅγιον ὄνομά σου, ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἐχαράξαμεν αὐτὸ εἰς τὰς πλάκας τῶν καρδιῶν μας, διότι σὺ ὑπῆρξας ὁ μέγας καὶ διαρκὲς ἡμῶν διδάσκαλος· σὺ προβάλλεις καὶ νῦν διὰ τῶν ἀκτίνων τῆς διδασκαλίας σου ἄφωτος διὰ παντὸς ἐνώπιον ἡμῶν κατὰ τὰς ἱερωτέρας στιγμὰς τοῦ βίου ἡμῶν, ἀναβιβάζων καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὸν ὑψηλὸν καὶ ἅγιον κόσμον. Σὺ ὑπῆρξας καὶ θὰ ὑπάρχῃς ὁ αἰώνιος τῆς ἀνθρωπότητος διδάσκαλος· ὁ χριστιανισμὸς ἠὲ μύρισε νὰ λαλήσῃ διὰ τῆς λαλιᾶς σου, ἥτις ἐνεχαράχθη ἀνεξίτηλοις γράμμασιν εἰς τὴν αἰώνιον βίβλον τῆς ἀνθρωπότητος. Οἴχεται ἡ Ἑλλάς τοῦ Περικλέους καὶ Ἀλεξάνδρου, ἐξηρανίσθησαν τὰ μεγάλα βασίλεια τῆς Βαβυλῶνος καὶ Νινευῆ, ἡ φωνὴ σου ὁμοῦς θὰ ἀκούηται εἰς αἰῶνας αἰώνων, διότι ὁ λόγος σου ἦν ἐκ Θεοῦ. Εἰς σὲ στρέφεται ἡ καρδιά μας ὅποτεν ἡ λύπη καὶ ὁ πόνος καταλάβωσιν ἡμᾶς ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς τοῦ βίου· διότι ἐπὶ τῇ τελευτῇ γονέων, τέκνων, συγγενῶν καὶ φίλων κλαίεις καὶ σὺ μετὰ κλαίωντων καὶ δακρύεις μεθ' ἡμῶν καὶ ἐνσταλάξεις ἡδονὴν εἰς τὰ ἡμέτερα δάκρυα. Ὅποτεν δὲ τις διανύσας τὸ ἔαρ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ, φθάσῃ εἰς τὸν χειμῶνα τῆς ζωῆς καὶ μεμονωμένος ἐν τῷ ἰδίῳ κοιτῶνι ἀναμένη νὰ σημάνῃ ἡ ὥρα ἡ καὶ τοῦτον προσκαλοῦσα πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, σὺ ψάλλεις αὐτῷ ᾠδα εὐπαιστίας, περὶ αἰωνιότητος καὶ ἀθανασίας.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἰωακείμ Φοροποῦλου

μυροπολίτου Μελενίκου

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἰδρυσεως, συντηρησεως καὶ διοικήσεως τῶν Σχολῶν τοῦ Γένους ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου*.

Ἀριθ. 30.

Φροντιστήριον Παλαιῶν Πατρῶν.

Ἴσον ἀπαράλληκτον τοῦ ἤδη ἐκδοθέντος Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ γράμματος περὶ τοῦ νεωστὶ ἐπισκευασθέντος ἐν τῇ χώρᾳ Παλαιῶν Πατρῶν ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ ἁμα τοῦ νεωστὶ συγκροτηθέντος ἐκεῖσε φροντιστηρίου.

Σαμουὴλ ἐλῆφ Θεοῦ κτλ.

Ἐπειδὴ τοιγαρὺν ἀνενέχθη καὶ ἐδηλοποιήθη ἡμῖν, ὡς ἐν τῇ χώρᾳ Παλαιῶν Πατρῶν μὴ ὄντος κατὰ τοὺςδε τοὺς χρόνους κοινοῦ φροντιστηρίου τῶν ἐλληνικῶν μαθημάτων, οἱ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ὁρμώμενοι τρεῖς αὐτάδελφοι, ὅ τε Ἰωακείμ, ὁ Κοσμάς καὶ ὁ Κύριλλος μοναχοί, παιδείας εὖ ἠκόντες καὶ θελῶντες ἐκινῆσαι συστήσασθαι συνέθεντο μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ἀπολαβόντες οὖν τόπον προσφυῶς καὶ καταλλήλως ἔχοντα ὡς οὗτ' ἐν μέσῳ τῆς χώρας καὶ τῆς τῶν πολλῶν τύψεως, αὐτε πόρρω που, ἀλλ' ἐγγὺς τῆς αὐτῆς χώρας κείμενον, ἐν αὐτῷ πόνοις καὶ δαπανήμασιν ἰδίαις ἀνήγειραν καὶ ἀνικοδομήσαντο τὸ μελετηθὲν φροντιστήριον, ὥστε πολλοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας ἔρωτι παιδείας ἤδη προσφοιτῶντας διδάσκειν τὰ ἐγκύκλια μαθήματα καὶ τινὰς αὐτῶν ἀπόρως ἔχοντας διατρέφεσθαι ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν διδασκάλων, καίτοι μηδεμίαν ἐχόντων βοήθειαν ἀπὸ τῆς κοινότητος τῆς χώρας ἐκείνης· τὸ γοῦν κοινωρελὲς τοῦτο ἔργον ὁρῶντες οἱ τῆς αὐτῆς χώρας τιμιώτατοι προεστώτες καὶ δι' ἰδίων πόνων καὶ ἰδρώτων καὶ ἀναλωμάτων οὐκ ὀλίγων ἐπισκευασμένοι τὸν ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ναὸν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου, πρότερον μὲν μοναστήριον ὑπάρχοντα σταυροπηγικόν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ γειτνιάζοντα τῇ αὐτῇ χώρᾳ λοιπὰ τέσσαρα σταυροπηγικὰ μοναστήρια, κάλλει καὶ μεγέθει διαπρέπον, ἐρείπιον δὲ πρὸ χρόνων ἤδη τινῶν καταστάντα καὶ εἰς τὴν προτέραν ἢ δυνατόν ἐπαναγαγόντες εὐπρέπειαν θεῖα συνάρσει,

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 33—37.

ἔγνωσαν κοινῇ καὶ ὁμοφώνῳ γνώμῃ προσκληρώσασθαι τῷ ρηθέντι φροντιστηρίῳ καὶ σύνδεσμον αὐτοῖς ἐπιθέσθαι, νεοδημίτοις οὕτι, καὶ οὐκ πρὸς ὠφέλειαν ἀφορῶσι καὶ καύχημα τῆς πατρίδος αὐτῶν· διὸ καὶ φέροντες ἀνέθεντο ταῦτα τῇ προνοίᾳ καὶ κηδεμονίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, τοῦτο μὲν πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς περιοχῆς τοῦ αὐτοῦ ναοῦ καὶ καλλωπισμὸν τῶν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, τοῦτο δ' αὖ καὶ πρὸς ἐπισύστασιν καὶ διάρκειαν τοῦ ρηθέντος φροντιστηρίου, καὶ διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀναφορᾶς ἐδείχθησαν θερμῶς ἀντιλαβέσθαι ἀμφοτέρων ἅμα, τοῦ τε εἰρημένου μοναστηρίου ὑπ' αὐτῶν ἡδὴ ἀνεγερθέντος δι' ἰδίων πόνων καὶ δαπανημάτων καὶ τοῦ νεωστὶ συγκροτηθέντος φροντιστηρίου πρὸς ὠφέλειαν ἀφορῶντος τῆς πατρίδος αὐτῶν, καὶ ἀμφοτέροις ἐπευλογῆσαι τὴν ἐπισύστασιν διὰ σταυροπηγιακῆς ἀξίας καὶ ἐλευθερίας. Τὴν γοῦν αἴτησιν αὐτῶν εὐμενῶς ἀποδεχόμενοι καὶ τὴν προθυμίαν ἐπαινέσαντες, ὡς εἰς θεᾶρεστον ἀφορῶσαν σκοπὸν, καὶ ἡμῖν τὰ μάλιστα φίλην, ἔγνωμεν κοινῇ συνοδικῇ διαγνώμῃ σταυροπηγιακὸν ἀναδείξαι τὸ εἰρημένον μοναστήριον, κατὰ τὰ ἅπερ κέκτηται προνόμια ὁ καθ' ἡμᾶς ἀγιώτατος ἀποστολικὸς πατριαρχικὸς καὶ οἰκουμενικὸς θρόνος, καὶ προσκληρώσασθαι τῷ ρηθέντι φροντιστηρίῳ κατὰ τὴν θερμὴν αὐτῶν ἀξίωσιν· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου προσδιορισάσθαι ὡς ἂν κἀκεῖνο μὲν ἔχοι καλῶς διεξέχεσθαι, καὶ τοῦτο παραπολύνειν αἰετὶ τῆς ἐνοῦσης ὠφελείας. Κἀντεῦθεν ἀπεφηνάμεθα πρῶτον μὲν ἐφημερίους ἐν αὐτῷ καθιστάναι ἐκ τῶν φροντιστηρίου ἐκείνου τροφίμων τῶν ἱεροσύνῃ τιμημένων, οἵτινες ἔχουσι ψάλλειν καὶ ἐκτελεῖν ἅπαντα τὰ τοῖς ἱερεῦσιν ἀνήκοντα καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ἡμῶν ὀνόματος· δεῦτερον δὲ ἐκ τῆς συναγομένης ἐλεημοσύνης τῶν χριστιανῶν ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ ἔχειν τοὺς τε διδασκάλους τοῦ σχολείου καὶ τοὺς ἀπόρους τῶν μαθητῶν διατρέφεσθαι καὶ διακυβεύεσθαι· καὶ τρίτον ἐπὶ ἀπαρτισθῆναι τὰ τῆς περιοχῆς καὶ κόσμου τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, τὰ καθ' ἕκαστον ἔτος περιτεύοντα τῶν εἰσοδημάτων τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου πρὸς οὐδὲν ἄλλο δαπανᾶσθαι, εἰ μὴ πρὸς συγκρότησιν σχολείων ἐν ἐκάστη τῶν ἐνοριῶν τῆς πολιτείας ἐκείνης, μισθὸν τε τῶν διδασκάλων καὶ ζῶντα τῶν ἐνδεῶν μαθητῶν, ὧν ἂν πολλαπλασιαζομένης τῆς διδασκαλίας καρπὸς ἀνάλογος ἐπιγίγνοιτο· τέταρτον ἐπιτρόπους καὶ ἐπιστάτας τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου καθιστάναι τέσσαρσι, ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς προεστώτων τῆς αὐτῆς χώρας, οἵτινες τῇ εἰδήσει καὶ γνώμῃ τῶν διδασκάλων ἔχουσι διοικεῖν τὰ τε ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου καὶ πρὸς οὐδὲν ἄλλο δαπανᾶν ἐκεῖνα, εἰ μὴ πρὸς σύστασιν τοῦ τε ἡδὴ συγκροτηθέντος φροντιστηρίου καὶ τῶν εἰσέπειτα θεῶν συνάξει συγκροτηθησομένων. Ταῦτα γοῦν οὕτω διορισάμενοι πρὸς ὠφέλειαν καὶ σύ-

στασιν ἀμφοτέρων, τοῦ τε μοναστηρίου καὶ τοῦ φροντιστηρίου, γράφομεν καὶ ἀποφαίνόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτῶν ἀρχιερέων καὶ ὑπερέμων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τοῦ διαληφθέντος ἱεροῦ μοναστηρίου, τοῦ κειμένου ἐν τῇ χώρᾳ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου ἐνδόξου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα αἰῶνα πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ ὄντος τε καὶ λεγομένου καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ παντελεῖ καὶ ἀσυνδοσίᾳ διεξαγομένου, καὶ μήτε τῷ κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ, μήτε ἄλλῳ τινὶ ὑποκειμένου, εἰ μὴ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ ἀποστολικῷ καὶ Πατριαρχικῷ καὶ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, καὶ προσκεκληρωμένου διατελοῦντος ἐς αἰετὶ νεωστὶ συγκροτηθέντα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ φροντιστηρίῳ καὶ συνημένου ἀναποσπάστως καὶ ἀναφαιρέτως, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἔχουσι δικταρεῖσθαι ἀπαρεγγεῖρητα καὶ ἀπαρξάλευτα, καὶ διενεργεῖσθαι διὰ παντός ἅπερ ἐξεθέμεθα ἀνωτέρω συστατικὰ καὶ συντηρητικὰ ὄντα ἀμφοτέρων, τοῦ τε μοναστηρίου καὶ ἅμα τοῦ φροντιστηρίου, μηδεμιᾶς ἐπιπλοῆς ἐπαγομένης οὔτε παρὰ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, οὔτε παρ' οὐτινοσούν ἄλλου προσώπου, ἵνα διενεργῇται διηνεκῶς ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ χώρᾳ καὶ προκόπτειν ἔχουσιν ἐπ' ἀρετῇ οἱ ἐν αὐτῇ νέοι· πρᾶξι τε καὶ θεωρίᾳ κοσμούμενοι· σκοπὸς γὰρ ἡμῖν, δι' ὃν ἐτοίμως εἰς ταῦτα προήχθημεν καὶ ἡ προκοπὴ, ἐπίδοσις τῶν ἐκείσε πνευματικῶν ἡμῶν τέκνων· ὅς δ' ἂν τῶν ἀπάντων ἐπιχειρήσῃ διασεῖσαι καὶ ἀνατρέψαι τὰ καλῶς ἀποφανθέντα ἡδὴ περὶ τοῦ εἰρημένου φροντιστηρίου καὶ τοῦ μοναστηρίου, ὁ τοιοῦτος ὡς ἐχθρὸς τῆς τοῦ Γένους προκοπῆς καὶ τελειότητος καὶ μισόκαλος καὶ θεομάχος, ὁποῖας ποτ' ἂν εἴη τάξεως καὶ καταστάσεως, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδικαιρέτου μακαρίας Τριᾶδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει Θεοῦ, καὶ μετὰ θάνατον ἅλυτος καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοι, οὔτε πρόσωπον Θεοῦ, εἴη δὲ καὶ πάσαις ταῖς Πατριαρχικαῖς καὶ Συνοδικαῖς ἀρχαῖς ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τῷ πυρὶ τῆς γεέννης. Ἐπὶ τούτοις οὖν ἅπανσιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν Συνοδικὸν Σιγγιλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ ἐπεβραβεύθη τῷ διαληφθέντι ἱερῷ σταυροπηγιακῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἀγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψζζ' κατὰ μῆνα Δεκέμβριον.

ἐπινεμήσεως α'.

Σαμουὴλ ἐλὲφ Θεοῦ κτλ.

† Ὁ Νικαίας Ἀρθιμος, — † ὁ Θείσσαλονίκης Θεοδόσιος, — † ὁ Λαρίσης Μελέτιος, — † ὁ Ἰωαν-

νίνων Γαβριήλ, — † ὁ Βιζύης Γεράσιμος, — † ὁ Μπελιγραδίου Ἱερεμίας.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ Ε'. πατριαρχ. κώδικος σελ. 344. Περὶ τῆς Σχολῆς ταύτης οὐδὲν λέγουσιν οὔτε ὁ κ. Παρηνίκας ἐν τῇ Σχεδιάσματι, οὔτε ὁ κ. Γεδεών ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν Ἱστορικοῖς τῆς Πατρ. Ἀκαδημίας.

Ἀριθ. 34.

Ἑλληνικὴ Σχολὴ Πατρῶν.

Ἰσορ σιγ. λ. λ. ὡδους γράμματος περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ διδασκάλου ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ψιρρῶν.

Σαμουήλ. ἐλέφ Θεοῦ κτλ.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ὁ ἐνδοξότατος καὶ εὐγενέστατος ἄρχων μέγας Λογοθέτης τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἁγίας καπικεχαγίης τῆς ἐκλαμπροτάτης οὐθεντίας Μολδοβλαχίας κ. Νικόλαος Σουτζος, υἱὸς κατὰ πνεῦμα Κυρίου φροντίζων τῆς κοινῆς ὠφελείας τῶν ἐν τῇ νήσῳ Ψιρρῶν χριστιανῶν, οὕτως ἐξάρχων τῆς αὐτοῦ Εὐγενείας, καὶ ὡς ἐραστὴς παιδείας διάπυρος καὶ τῶν ταύτης πεπειραμένος καλῶν, ἐφιέμενος τῆς ἐν μαθηταίᾳ προκοπῆς αὐτῶν καὶ ἐπιδόσεως, σπουδὴν κατεβάλετο συστήσασθαι ἐν αὐτῇ δὴ τῇ νήσῳ διδασκαλὸν τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, ὅπως οἱ ἐν αὐτῇ νέοι τὰ πρῶτα τὴν ἐγκύκλιον παιδεύουμένοι παιδεύαν ἔχωνσι προκοπτεῖν ἐπ' ἀρετὴν καὶ εἰς τελειοτέραν ἡδὴ μεταβαίνειν θεωρίαν, εὐρὺν οὖν τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις Γρηγόριον, ἄνδρα πεπαιδευμένον καὶ κόσμιον τὸν τρόπον καὶ ἱκανῶς ἔχοντα οὐ μόνον διδάσκειν τοὺς ἐκεῖσε νέους τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν, ἀλλὰ καὶ τὸν λόγον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὀρθοτομεῖν καὶ κηρύσσειν ἐπ' ἐκκλησίας εἰς κοινὴν ὠφελείαν τῶν ἐνοικούντων χριστιανῶν, κατέστησεν αὐτὸν διδασκαλὸν ἅμα καὶ ἡγούμενον τοῦ ἐκεῖσε ἱεροῦ καὶ σεβασμίου μοναστηρίου τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς Ὑπερχείας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἐπὶ συνηκὴ τοιαύτη, ὅπως ἐπισκεπτόμενος ἅμα τὸ εἰρημένον μοναστήριον καὶ φροντίζων τῆς συστάσεως αὐτοῦ ἔχη καρποῦσθαι τὰς προσόδους τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ ὡς ἀντιμισθίαν τοῦ περὶ διδασκαλίας κόπου αὐτοῦ. Τὸ οὖν θεάρεστον τουτοῦ ἔργον ἀνευχθὲν ἡμῖν παρὰ τῆς αὐτοῦ Εὐγενείας καὶ ἀποδεξάμενοι προθύμως καὶ τὸν ἑνθεον αὐτοῦ ζῆλον ἐπαινέσαντες καὶ εὐχαῖς ἐγκαρδίαις ἀνταμείψαντες, ἐγνωμεν ἐπισυστήσασθαι τοῦτο καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος ὅθεν γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς ἵνα ὁ διαληφθεὶς ὁσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κύρ Γρηγόριος ὀφείλων διδάσκειν προθύμως καὶ ἐπιμελῶς τοὺς ἔρωτι παιδείας καὶ μαθήσεως προσφοιτῶντας νέους τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν καὶ κηρύσ-

σειν ἐσθ' ὅτε ἐπ' ἐκκλησίας τὸν λόγον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου εἰς κοινὴν τῶν ἐνοικούντων τῇ ρηθείᾳ νήσῳ χριστιανῶν ὠφελείαν, καθάπερ ἐπαγγειλάμενος συνέθετο πρὸς τὸν διαληφθέντα ἐνδοξότατον καὶ εὐγενέστατον ἄρχοντα Μέγαν Λογοθέτην καὶ ἐξάρχον καθολικὸν τῆς αὐτῆς νήσου, ἔχη προϊστασθαι καὶ ἡγούμενευεῖν ἐν τῇ ρηθέντι ἱερῷ μοναστηρίῳ καὶ ἐπιμελούμενος τῆς συστάσεως αὐτοῦ καρποῦσθαι τὰς προσόδους ἀπάσας τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ περὶ διδασκαλείων μισθοῦ τοῦ κόπου αὐτοῦ ἀκωλύτως καὶ ἀνεπηρέεστως, ὡς ἂν ἐνεργουμένης διηνεκῶς καὶ ἀόκνως ὑπ' αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας, γίγνοιτο καρπὸς ἐν παιδείᾳ προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως κατὰ τὸν θεάρεστον σκοπὸν καὶ ἑνθεον ζῆλον τῆς αὐτοῦ Εὐγενείας, τοῦ καθολικοῦ ἐξάρχου. ὅς δ' ἂν καὶ ὁποῖος φανῇ ἐναντίος τῷ θεαρέστῳ καὶ κοινωφελεί τούτῳ ἔργῳ καὶ ἐπιχειρήσῃ οἰωδῆται τὴν τρόπον διασεῖσαι καὶ ἀνατρέψαι τὰ κατ' αὐτόν, ὁ τοιοῦτος, ὁποῖος ἂν ᾖ, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαίρετου μακαρίας Τριάδος καὶ κατηραμένος ὅθεν εἰς ἀσφάλειαν καὶ μονιμότητα τοῦ θεαρέστου τούτου κηλοῦ ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐδόθη τῷ διαληφθέντι ὁσιωτάτῳ κλπ.

αψζζ' κατὰ μῆνα Ἰανουάριον Ἰνδικτιῶνος ιε'.

† Ὁ Καισαρείας Μακάριος, — † ὁ Ἐφέσου Μελέτιος, — † ὁ Κιζίκου Γεράσιμος, — † ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος, — † ὁ Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιος, — † ὁ Δέρκων Διορύσιος, — † ὁ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιος, — † ὁ Κρήτης Γεράσιμος, — † ὁ Μιτυλήνης Ἀρθίμος, — † ὁ Βυθύνης Ἰωσήφ, — † ὁ Ἀρχιάλου Ἀναστάσιος, — † ὁ Ναυπλίου Βενεδικτός, — † ὁ Σαρτορήνης Διορύσιος.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ Ε'. πατρ. κώδικος σελ. 328.

ΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΥΛΑΒΕΙΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ

Περιῆλθεν ἐσχάτως εἰς χεῖρας ἡμῶν ἄρθρον καταχωρισθὲν ἐν ἐνὶ τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ «Νέου Χρόνου» Πετρουπόλεως (4 Μαρτίου 1901), καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ Φανάριον» παρεκτρεπόμενον εἰς ἀνευλαβεῖς ἐκφράσεις κατὰ τοῦ κυριωτάτου τῶν ἐν Ἀνατολῇ πνευματικῶν κέντρων, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Δὲν εἶναι αὕτη πρώτη φορά, καθ' ἣν ὅμοιοι τῷ ἐκεῖ ἐπιστέλλοντι ἀρθρογράφοι, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν φυλὴν καὶ τὸν φυλετισμὸν τιθέμενοι, ἀνευλαβῶς ἐπιτίθενται κατὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-

κλησίας, παρασχούσης εἰς τὸν ρωσικὸν λαὸν πᾶν ὅ,τι οὗτος θεωρεῖ τιμαλφέστατον, κατὰ «τοῦ Φαναρίου», ὡς ἐνασμενιζόμενοι γράφουσιν, οὗ Φαναρίου τοῦτο μόνον ἴσως ὑπῆρξε τὸ μέγα πλημμέλημα, ὅτι ἀφειδῶς ἐξέχεε καὶ διεσκόρπισε τὸ ἴδιον φῶς εἰς πάντας τοὺς σχόντας τὴν εὐτυχίαν νὰ πλησιάζωσιν αὐτό! "Οτι δὲ καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸν ἀδίκως καὶ ἀνευλαβῶς ἐπιτιθέμενον ἀρθρογράφον χαρακτηρίζει πρὸ παντὸς ἡ ἀντεναγγελικὴ ἀρχὴ τοῦ φυλετισμοῦ, καὶ δὴ καθ' ὃν χρόνον προέρχεται οὗτος εἰς μέσον, ὅπως ἀποδώσῃ παρομοίας τάσεις εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τοῦτο σαφῶς καταφαίνεται ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων λέξεων τῆς διατριβῆς αὐτοῦ, ἃς καὶ παραθέτομεν περαιτέρω αὐτολεξεῖ, καὶ ἐν αἷς, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, μετὰ περισσῆς ὄντως μαρμαρυγῆς διαλάμπει ἡ πρὸς τοὺς ὁμοπίστους ἀδελφοὺς ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τε τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων ἔμπρακτος ἀγάπη: «Ἄν καὶ οἱ σύγχρονοι ἡμῖν Ἕλληνες, ἀρχεται οὗτος γράφων, πρεσβεύουσι τὴν αὐτὴν ἢν καὶ ἡμεῖς (οἱ ρῶσσοι δηλ.) θρησκείαν, δὲν ἔπεται ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι δυνάμεθα νὰ θέτωμεν αὐτούς, ξένους ὄντας, ἐν ἀνωτέρᾳ καὶ ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς γνησίους ἀδελφοὺς ἡμῶν Σλαῖους, οἵτινες ἀποτελοῦσι μέλη τῆς οἰκογενείας ἡμῶν, καὶ οἵτινες εἶνε ὅ,τι καὶ ἡμεῖς αὐτοί!» Ὑστερον ἀπὸ τοιοῦτον τηλαυγὲς προοίμιον, πρὸ τοῦ ὁποίου ὠχρῶσιν ὄντως πᾶσαι αἱ περὶ πνευματικῆς τῶν ὁμοπίστων συγγενείας ὑψηλαὶ τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου θεωρίαι, νομίζομεν, ὅτι δὲν προσκρούομεν εἰς τὸ αἶσθημα τοῦ ὀρθοδόξου ἀναγνώστου, θεωροῦντες περιττὸν νὰ ἐξετάσωμεν μίαν πρὸς μίαν τὰς ὑπὸ τοῦ ἀρθρογράφου ἀναπτυσσομένας ἐφεξῆς ιδέας καὶ σκέψεις ὅσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον σχέσεις τῶν ἐν διαφόροις σλαβικαῖς ἢ ὑπὸ σλαβόφωνων οἰκουμέναις χώραις ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν. Θεὸς ὡς βάσιν τὴν ὡς ἄνω διατυπωθεῖσαν ἀρχὴν τῆς φυλετικῆς διακρίσεως, ὁ ἀρθρογράφος μετὰ αὐστηρᾶς ὄντως λογικῆς συνεπειᾶς παρέχει ταῖς ἐν λόγῳ ἐκκλησίαις τὰς σοφὰς αὐτοῦ συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας, καὶ διαγράφει τὸ ὑψηλὸν ἰδεῶδες, πρὸς ὃ αὐταὶ ὀφείλουσι νὰ τείνωσιν ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ὅπερ εἶνε ἡ κατὰ παντὸς μὴ σλαβικοῦ δυσπιστία καὶ ἐχθρότης. Ἐχει, βλέπετε, τὸ ἰδιόχρωμον πρῖσμα, ὑφ' ὃ καὶ μόνον βλέπει τὰ πράγματα. Εἶνε λυπηρὸν ὄντως τὸ φαινόμενον, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁμοδόξου

ρωσσικοῦ λαοῦ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τοιαῦτα περὶ τῆς γαλουχισίας αὐτὸν ἐν τῇ πίστει Μητρὸς Ἐκκλησίας φρονοῦντες καὶ τοιαύτας διὰ τοῦ τύπου διαδίδοντες ιδέας περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεων τῶν διαφόρων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀλλ' ἡμεῖς, ὑπομιμνήσκοντες εἰς τὸν ἀρθρογράφον τὰς δικαίας ἀλλοδόξων συγγραφέων μομφὰς κατὰ τῆς τοιαύτης ὀλεθρίας πρὸς καταμελισμὸν τάσεως τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἥτις φυσικῶς ἀπεργάζεται τὴν ἐξασθένησιν αὐτῶν καὶ ἀνεπάρκειαν ἐν τῷ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ὀρθοδοξίας ἀγῶνι, θεωροῦμεν πρόσφορον καὶ δίκαιον ἅμα νὰ ὑποδείξωμεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὅτι μετὰ τῶν ὁμογενῶν αὐτῷ συγγραφέων οὐκ ὀλίγοι, οὐδ' ἀσήμαντοί τινες ἔχουσιν ὅλως διαφόρους τῶν ἐκείνου βλέψεις ὡς πρὸς τὰ θιγόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Naί, ὅλως διάφοροί εἰσιν αἱ ἐπὶ τοῦ προκειμένου διατυπούμεναι βλέψεις ἐν ταῖς συγγραφαῖς τοῦ μέγα ἐν τῇ ρωσικῇ Ἐκκλησίᾳ κεκτημένου ἐκκλησιαστικῶν κύρος ἀοιδίου Φιλαρέτου, Μητροπολίτου Μόσχας, καὶ ὅλως διαφόρως ἐκφράζονται περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἱ ἐκ τοῦ σύνεγγυς μελετήσαντες αὐτὰ ρῶσσοι συγγραφεῖς Λεόντιος, Τεπλώφ, Φιλίπποφ καὶ ἄλλοι. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον οὐδὲ περιττὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα αὐτολεξεῖ ὅ,τι ὁ τελευταῖος οὗτος ἔγραφέ ποτε ἐξ ἀφορμῆς παρομοίων ἐπιθέσεων κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

«Ποῖον δὲ ἐνήγαγε πρὸ τοῦ δικαστικοῦ βήματος ὁ παράδοξος οὗτος εἰσαγγελεύς, ἐρωτᾷ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν χάριτος ὁ εὐαγγελικώτατος ὄντως Τέρτιος Φιλίπποφ περὶ τοῦ τολμήσαντος τότε νὰ ἐκφρασθῇ ἀνευλαβῶς κατὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Καὶ ἀπαντᾷ: «Μίαν ἐκ τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τὴν πρωτοστατοῦσαν κατὰ τὴν τιμὴν ἐν ὅλῳ τῷ ὀρθοδόξῳ κόσμῳ. Τὴν μητέρα τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας τὴν διαπαιδαγωγήσασαν αὐτὴν καὶ δι' αὐτῆς σύμπαντα τὸν ρωσικὸν λαὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκείναις ἀρχαῖς καὶ παραδόσεσιν, ἐν αἷς μέχρι τοῦ νῦν ἐδράζεται ἡ ἰσχὺς τῆς ρωσικῆς ἐπικρατείας, καὶ εἰς τὸ μέλλον δὲ θέλει ἐδράζεσθαι ἐφ' ὅσον ἡ Ρωσσία ἐμμενεῖ πιστὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ παραδόσεσι ταύταις. Τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἐκ τῶν κόλπων τῆς ὁποίας ἐξώρμησαν οἱ ἀθάνατοι θεσσαλονικεῖς ἀδελφοί, οἱ ἱεραπόστολοι τῆς σλαβικῆς φυλῆς, οἱ μεταγγι-

σαντες εις την γλῶσσαν ἡμῶν διὰ τῶν θαυμασίων μεταφράσεων τῶν ἅπαν τὸ ἀπερινόητον βάθος τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καὶ ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως. Τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, πρὸς ἣν διὰ τὰς ἀναριθμήτους πνευματικὰς εὐεργεσίας τῆς ἁπασα ἡ ρωσικὴ χώρα — ἀπὸ τοῦ Τσάρου μέχρι τοῦ τελευταίου χωρικοῦ — ἐν τῇ ροῇ πολλῶν αἰώνων συνεΐθισε νὰ τρέφῃ αἶσθημα λατρείας, νὰ συμμετέχῃ εἰς τὰς στερήσεις καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς, καὶ ἐν τῷ μετὰ τῆς ὁποίας συνδέσμῳ, ἀπὸ κοινοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων πατριαρχικῶν θρόνων, τηρεῖται καὶ **προσδιορίζεται** ἡ ἐμμονὴ ἡμῶν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ὁμολογίᾳ». Καὶ περαιτέρω: «Ἡ διάνοια ἡμῶν καὶ μέχρι τὴν σήμερον ἀκόμη μένει δηλητηριασμένη ὑπὸ τοῦ ἰοῦ τῶν κατὰ τῆς ἐν Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας συκοφαντιῶν. Καὶ μολονότι τὰ συντελεσθέντα ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς σύμπαντος τοῦ κόσμου γεγονότα ὤφειλον, νομίζομεν, νὰ πείσωσιν ἡμᾶς, ὅτι ἡ διατάραξις τῆς τάξεως τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἦτο μόνον ἀφορμὴ πρὸς δικαιολόγησιν ὑποκρυπτομένης στάσεως καὶ ὅτι περὶ τῆς διακανονίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς βουλγαρικῆς στάσεως δὲν εἶχον οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην μέριμναν, οὐχ ἥττον ἡμεῖς καὶ μέχρι τοῦδε ἀκόμη δὲν δυνάμεθα καθ' ὁλοκληρίαν νὰ ἀπαλλαγώμεν τῶν ἐγκατασπαρέντων ἐν τῷ νῷ ἐκάστου ἡμῶν προλήψεων, καὶ δὲν ἐννοοῦμεν ν' ἀφήσωμεν τὴν πονηρὰν καὶ φαύλην ἔξιν τοῦ νὰ κηλιδώμεν τὸ ὄνομα τοῦ κλήρου ὁμοπίστων ἡμῖν Ἐκκλησιῶν, ὑφαρπάζοντες αὐθαίρετως τὸ μηδὲν ἄνῃκον ἡμῖν δικαίωμα τῆς ἐπικρίσεως τῶν ἀδελφῶν ἐκείνων, οἵτινες κατὰ θεϊαν πάντως οἰκονομίαν κατάρθωσαν καὶ μεθ' ὅλον τὸ ἀντίξοον τῶν περιστάσεων νὰ διατηρήσωσιν ἐν ἀμέμπτῳ ὁλότητι τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτοῖς παρακαταθήκην τῆς πίστεως. Εἰς τὰ τραύματα αὐτῶν ἡμεῖς οὐδὲ μέχρι σήμερον ἀκόμη δὲν αἰσχυρόμεθα ἐπιπροσθέτοντες νέας πληγὰς, αἵτινες, καθὸ ὑπὸ ἀδελφικῆς χειρὸς καταφερόμεναι, εἶνε ἐκατοντάκις δι' αὐτοὺς βαρύτεραι καὶ δνκτικώτεραι ἐκείνων, ἃς ἐπιφέρουσιν οἱ κοινοὶ αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν ἐχθροί».

Κατακλείομεν μὲ τοὺς συμπαθείας πλήρεις τούτους λόγους τοῦ γνησίου τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐκείνου τέκνου, καὶ ἐκφράζομεν καὶ αὖθις τὴν βαθεῖαν ἡμῶν λύπην ἐπὶ τῷ ὅτι τοιαῦται ἀδικοὶ καὶ ἀνευλαβεῖς ἐπιθέσεις εὐρίσκουσι

καὶ σήμερον ἐτι χῶρον ἐν οὕτῳ ἐγκρίτῳ τῆς ρωσικῆς πρωτευούσης φύλλῳ, οἷος ὁ «Νέος Χρόνος» Πετρουπόλεως. Οὐχὶ ἐπιθέσεων εἶνε ἄξιον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον παρὰ τῶν σλαβικῶν λαῶν, ὧν οὐδεὶς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ εὐλόγως, ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἀπώλεσε τὴν γλῶσσαν ἢ τὴν ἐθνικότητα αὐτοῦ, ἀφοῦ ἡ ἀδέκαστος ἱστορία μαρτυρεῖ ἅπαν τούναντίον. Ἐχει, ἐξ ἐναντίας, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πλήρες τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ νικὴν συμπάθειαν ἐν τοῖς δεινοῖς αὐτοῦ. Μὴ δὲν εἶναι ἱκανοὶ οἱ σαρκαστικῶς πρὸ τοῦ βαρέως Σταυροῦ, ὃν γενναίως φέρει ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, παραπορευόμενοι; Ὑπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐν Ρωσσίᾳ ἡ ὀρθοδοξία, ἐφ' ἣ σήμερον σεμνύνεται ὁ ρωσικὸς λαός, διέτρεχε τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων ἐξ αἰτίας ὑπερισχύσεως ἐν αὐτῇ ἀλλοδοξῶν καὶ ἀλλοεθνῶν στοιχείων. Τί δέ; Μήπως ἡδιαφόρησε τότε πρὸς τὰς τύχας τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἐχαιρεκάκησε τὸ ὑβριζόμενον σήμερον ὑπὸ τοῦ ἀρθογράφου Φανάριον; Ἄπαν τούναντίον. Ἵνα παραλείψωμεν τὰ ἄλλα, μίᾳ συμπαθὲς μορφῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου, ἐπισκεπτομένου αὐτοπροσώπως τὰς ἐν Ρωσσίᾳ Ὀρθοδόξους παροικίας, ἰδρύοντος ἐν αὐταῖς ἀδελφότητα πρὸς στήριξιν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἀνακηρύττοντος πέμπτον ἐν Ρωσσίᾳ Ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον ὡς κέντρον ἐνωτικὸν πάντων τῶν ἐν αὐτῷ ὀρθοδόξων, δὲν μαρτυρεῖ μίαν ἐπὶ πλεον φθόραν περὶ τοῦ πόσον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἦν ἀνέκαθεν ξένον πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀρθογράφου προσαπτομένας αὐτῷ κατηγορίας;

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως πληροφοροῦμεθα ἐξ αὐθεντικῆς πηγῆς ὅτι ἐνέργειαι σοβαρὰ κατεβέβηλονται πρὸς βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ θρόνου, ἐν ᾧ, ὡς ὁμολογοῦσιν αἱ εἰδήσεις, τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ὑψώθη εἰς πρωτίστης σπουδαιότητος ζήτημα. Γεννησάμενοι πρωτοβουλία τῆς Α. Μακαριότητος, τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιαννοῦ καὶ ἄξιεπαίνῳ συμπράξει ἐγκρίτων τῆς γερουσίας Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος μελῶν, διωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἐντεταλμένη νὰ ὑποδείξῃ τὰ προσήρῳτερα πρὸς τὴν οἰκονομικὴν βελτίωσιν τῆς ἀδελφότητος μέσα. Καθὰ δὲ πληροφοροῦμεθα ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ ὑπέβλεν ἤδη ἀρχικά τινα καὶ κερ-

λχιώδη μέτρα, ἅτινα καὶ ἐγένοντο κατ' ἀρχὴν δεκτὰ ὑπὸ τῆς Συνόδου. Τὰ μέτρα ταῦτα περιστρέφονται περὶ τὰ ἐξῆς σημεία: 1) Περὶ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ταμείων πάντων τῶν προσκυνημάτων τῶν ἁγίων Τόπων. 2) Τὴν ἐξεύρεσιν νέων πόρων. 3) Τὴν περιστολὴν τῶν δαπανῶν καὶ βαθμιαίαν ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους καὶ 4) Τὴν εἰσαγωγὴν ἀκριβεστέρου προϋπολογισμοῦ εἰς τὰ ἐτήσια τοῦ θρόνου ἔξοδα. Οὐδεὶς, νομίζομεν, δύναται εὐλόγως νὰ διαμφισβητήσῃ, ὅτι παρὰ πᾶσι ἀνεξαιρέτως τοῖς ἐγκρίτοις μέλεσι τῆς ἁγιοταφ. ἀδελφότητος, ἥτις εἴπερ τις καὶ ἄλλος βυθιεῖται ἔχει συναίσθησιν τοῦ κρισίμου τῶν σημερινῶν περιστάσεων, ὑπάρχει ὁ αὐτὸς εἰλικρινὴς πόθος καὶ οἱ αὐταὶ προθέσεις περὶ βελτιώσεως τῶν οικονομικῶν αὐτῆς. Διότι πάντες οὗτοι καλῶς ἐννοοῦσιν, ὅτι ἐν τῇ οικονομικῇ εὐρωστίᾳ τοῦ ὅλου σώματος ἔγκειται φυσικῶς καὶ ἡ οικονομικὴ εὐρωστία καὶ ἀσφάλεια τῶν μελῶν αὐτοῦ. Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς προτεινομένου μέτρου τῆς συγκέντρωσιν τῶν ταμείων τῶν δικηφόρων προσκυνημάτων εἰς ὧν τὸν ἀποχωρισμὸν ἄλλαι περιστάσεις καὶ πολλοὶ διάφοροι τῶν σημερινῶν συνθηκῶν τοῦ βίου τῆς Ἀδελφότητος συνετέλεσαν, πρόσωπα ἀρμόδια διαβεβαιοῦσιν, ὅτι ἡ τοιαύτη συγκέντρωσις οὐδόλως ἀπάγει πρὸς τὸ καθόλου πνεῦμα καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι, σχετικῶς πρὸς τὸ κυριώτατον προσκύνημα τῆς Ἀδελφότητος, τὸν Πανάγιον Τάρον, οὗ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ οικονομικὴν διαχείρησιν εἶνε ἐμπειπιστευμένος ὁ ἐκάστοτε σκευοφύλαξ, ὑποδείκνυται Κανονισμὸς (Κεφάλαια, κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ πρωτοτύπου) συνοδικὸν περιβιβλημένος κύρος καὶ ἀναγόμενος εἰς τὰ μέτρα τοῦ III' αἰῶνος, ἐν ᾧ κατηγορηματικῶτα καὶ μέχρι λεπτομερειῶν διατυπώται ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς συγκέντρωσιν. Χάριν δὲ τῶν ἐνδιαφερομένων ὑποδείκνυται ἐνταῦθα ὁλόκληρον τὸ κείμενον τοῦ Κανονισμοῦ τούτου, ὡς ἐξεδόθη οὗτος ἐν τοῖς «Ἀναλέκτοις τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Στρυλογίας» τοῦ κ. Παπαδόπουλου Κεραιῶος, κατ' ἀντιγραφὴν ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἀρχεῖφ τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ Πατριαρχείου φυλαττομένου «Κώδικος δικηφόρων ἐπιστήμων ἐγγράφων».

Κεφάλαια ἀποφανθέντα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ τε παναγιώτατου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν ἐγκρίτων ἀρχόντων καὶ ἐπιτρόπων τῶν ρουφετίων, νὰ ὑπογραφῶσιν ὑπὸ τοῦ σκευοφύλακος καὶ νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὸν κώδικα, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὅποιος γίνεται σκευοφύλαξ νὰ ὑπογράφεται.

α'. Ὁ νῦν καὶ οἱ κατὰ καιρὸν σκευοφύλακες νὰ ὑποτάσσωνται κατὰ πάντα εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ μακαριωτάτου καὶ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας.

β'. Ἐντεῦθεν νὰ μὴ γράφωσι γράμματα, οὔτε νὰ στέλλωσι περὶ ἐξῆς οἱ σκευοφύλακες ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἂν καθ' ὑπόθεσιν εἶναι ἀνάγκη νὰ στέλλωσιν οἱ σκευοφύλακες περὶ ἐξῆς καὶ γράμματα, νὰ τὰ στέλλωσι τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἡ μακαριότης αὐτοῦ νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ μοιράζῃ.

γ'. Νὰ μὴν ἀνακατώνωνται οἱ σκευοφύλακες εἰς διορισμοὺς ἡγουμενείων ἢ ταξειδίων ἢ τοιούτων ὑπηρεσιῶν, προβάλλοντες ἐκείνους ὅπου αὐτὸ θέλωσι, καὶ ἐξω ἀπὸ τὰ διακονήματά του περισσότερον νὰ μὴν ἀνακατώνεται.

δ'. Νὰ μὴν ἔχωσιν ἀδειαν νὰ κάμνουν συναναστροφὰς ἢ ληψοδοσίας με ἐντοπίους, παρὰ ἂν εἶναι ἀνάγκη, νὰ τὸ ἀναφέρουν τῷ ἐπιτρόπῳ καὶ τοῖς ἐγκρίτοις τῆς Συνόδου καὶ νὰ γίνεταί ἡ διόρθωσις.

ε'. Εἰ τις ἐλεημοσύνη δίδεται τοῖς πτωχοῖς ἐκ μέρους τοῦ σκευοφύλακος, ἐπειδὴ εἶναι ἀπὸ ἐλεημοσύνην τῶν χριστιανῶν, νὰ δοθῇ παρησία ξεχωριστὰ εἰς τὸ Συνοδικὸν καὶ ὁ ἐπίτροπος καὶ οἱ συνοδικοὶ πατέρες νὰ τὴν διαμοιράζουν εἰς τὰ ἀναγκαῖα τῶν πτωχῶν.

ς'. Νὰ καταγραφῶσι πάντα τὰ ἅγια σκευὰ καὶ πάντα τὰ κινητὰ ἀφιερώματα τῶν χριστιανῶν εἰς κατάστιχον καθαρὸν καὶ νὰ φυλαχθῇ εἰς τὸ Συνοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου ἀσφαλῶς καὶ ὅσα ἐρχονται κατὰ καιρὸν ἀμανέτια καὶ ἀφιερώματα, νὰ τὰ φανερώνη ὅλα εἰς τὸ Συνοδικόν καὶ ἀνίσως εἶναι πράγματα ὅπου νὰ στέκωνται, καὶ αὐτὰ νὰ γράφωνται εἰς τὸ κατάστιχον με εἰδῶσιν μόνον τῶν ἐγκρίτων ἀδελφῶν τὰ δὲ ἐπιλοιπα νὰ τὰ φανερώσῃ καὶ ἐκεῖνα εἰς τὸ Συνοδικόν καὶ νὰ γίνεταί ἐκεῖνο ὅπου ἀποφασίζει ἡ Σύνοδος.

ζ'. Ὅσων ἐλεημοσύνην συνάξει ὁ κατὰ καιρὸν σκευοφύλαξ κρυφίως καὶ φανερώς, ἢ ἀπὸ τοὺς προσκυνητὰς ἢ ἀπὸ ἀμανέτια ὅπου τὸν στέλλουσιν οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ λόγῳ ἐλεημοσύνης, ἐπὶ λεπτοῦ ἐν καθαρῇ συνειδήσει νὰ τὴν φανερώσῃ ὅλην καὶ νὰ τὴν παραδῶσῃ εἰς τὸν Κοινόν.

η'. Τὰ ὅσα ἀναγκαῖα ἐξοδα γίνονται μέσα εἰς τὸν Ἅγιον Τάρον παρὰ τοῦ σκευοφύλακος, δηλαδὴ λάδι κηρὶ σιτάρι καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ζωοτροφίας καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅλα νὰ λογαριασθοῦν παρησία καθὼς λογαριάζονται καὶ τὰ ἐξοδα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν λοιπῶν μοναστηρίων εἰς τὸ Συνοδικόν.

θ'. Ἄν ποτε καλῇ ἡ χρεια νὰ ἀγοράσῃ ὁ σκευοφύλαξ ἢ ὁσπῆτιον ἢ κήπον ἢ ἄλλο τι ἀναγκαῖον πρᾶγμα, νὰ εἶναι μετὰ τὴν εἰδῶσιν καὶ τὴν συναίνεσιν τοῦ τε κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπου καὶ τῆς Συνόδου.

ι'. Ἡ συνοδία τοῦ σκευοφύλακος εἰς κάθε διακονίαν ἢ εἰς ὑπηρεσίαν, νὰ διορίζεται ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον συνοδικῶς, καθὼς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ διακονήματα κατὰ τὸ σῶνθος καὶ ὅταν ἀτακτῇ τις ἐξ αὐτῶν, νὰ ἀλλαχθῇ ἢ νὰ παιδευθῇ κατὰ τὴν ἀταξίαν του ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον συνοδικῶς χωρὶς νὰ ἀντιτείνῃ εἰς αὐτὰ ὁ σκευοφύλαξ¹.

Οἱ γνωρίζοντες τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος καὶ τὰς παρὰδειγματικὰς αὐτοθυσίας, εἰς αὗτὰ ἐγκριτὰ μέλη αὐτῆς ὑπεβλήθησαν ἐκουσίως ἐν κρίσεσιν στιγμαῖς τοῦ βίου αὐτῆς, ὡς ἐν παρὰδείγματι κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως κατὰ τὸ 1808, δὲν ἀμφιβάλλουσιν ὅτι καὶ σήμερον τὰ μέλη αὐτῆς θέλουσι φανῆ ἀντάξια τῆς δυσχερείας τῶν περιστάσεων πρὸς μεγάλην χορὰν τῶν εἰλικρινῶς ἐνδιαφερομένων περὶ τῆς εὐημερίας καὶ δόξης αὐτῆς.

1. Ἰδε «Ἀνάλεκτα Ἱεροσολ. Σταχυολογίας» Α. Π. Κερκίως, Πετρούπολις 1894.

ΜΕΛΕΤΗ

περὶ τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου
ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρόοδον καὶ βελ-
τίωσιν αὐτοῦ ἐν γένει.*

Καὶ πράγματι τίς ἐπεθύμησέ ποτε θερμῶς νὰ γείνη μετρίοφρων, ἐπιμελής, προσεκτικός, ὑπομονητικός, δραστήριος, ἐπίμονος, θαρραλέος ἢ γενναῖος, καὶ δὲν ἐγένετο τέλος τοιοῦτος; Ἐπειδὴ ὅμως πάντα τὰ πρὸς πρόοδον ἀπαιτούμενα προσόντα, ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς θελήσεως καὶ ὁμῶς ἐκ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς, ἐπιτραπήτω μοι παρεκβατικῶς ἐνταῦθα ἀναφέρειν ὅτι, ὁποιαδήποτε καὶ ᾖ ὥστε τὰ νὰ θεωρητικὰ συμπεράσματά τινων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως, ἅπαντες κάλλιστα αἰσθανόμεθα, ὅτι ἔχομεν ἐλευθέραν τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ· ὅτι δὲν εἰμεθα ὅμοιοι τῷ κλωναρίῳ, ὅπερ ριφθὲν εἰς τὸν ποταμόν, δύναται μόνον νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ρεῦμα, ἀλλ' ὅτι ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας τὴν τέχνην τοῦ κολυμβᾶν, καὶ δυνάμεθα νὰ ἀκολουθήσωμεν οἰανδήποτε διεύθυνσιν βουλόμεθα, νὰ παλαίωμεν κατὰ τοῦ ρεύματος καὶ τῶν κυμάτων, ἀντιθέτως αὐτῶν προχωροῦντες. Οὐδεμία ἀπόλυτος ἀνάγκη πιέζει τὴν κρίσιν μας· αἰσθανόμεθα καὶ γινώσκουμεν, ὅτι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς πράξεις οὐδεὶς δεσμός κωλύει τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῆς θελήσεως ἡμῶν. Ἐὰν ἐσκεπτόμεθα ἄλλως, πᾶσα τότε πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ ὠραῖον τάσις τῆς ψυχῆς ἤθελε παύσει. Ἡ πρακτικὴ αὕτη γνώσις τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀποφασίζεῖν, διευθύνει τὸν βίον ἡμῶν καὶ ἐγένετο βᾶσις πάντων τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐν γένει διοργανισμῶν, θεσμοθεσιῶν καὶ συμφωνιῶν. Ἐὰν ἐλευθερία βουλήσεως δὲν ὑπάρχει, τότε ποῦ στηρίζεται ἡ εὐθύνη;

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 68—70.

ποῦ ἡ τιμωροῦσα τὸν ἐγκληματίαν δικαιοσύνη; καὶ ἐν γένει πρὸς τί τότε αἱ διδασκαλαί, αἱ προτροπαί, αἱ συμβουλαί, αἱ κατηγήσεις, αἱ ἐπιπλήξεις, αἱ τιμωρίαι, ἀποῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ, ὡς στερούμενος ἐλευθερίας θελήσεως; Πρὸς τί τότε οἱ νόμοι, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε γενικὴ πίστις καὶ γενικὴ ἀπόδειξις, ὅτι ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν, ἐξαρτᾶται τὸ σέβας καὶ ἡ εὐπείθεια πρὸς τοὺς νόμους; Ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν τοῦ βίου ἡμῶν ἡ συνείδησις διὰ τῶν τύψεων διακηρύττει τὸ ἐλεύθερον τῆς βουλήσεως ἡμῶν. Ἡμεῖς εὐθυνόμεθα δι' αὐτὴν καθὼς καὶ διὰ τὴν καλὴν ἢ κακὴν διεύθυνσιν τὴν ὁποίαν λαμβάνει ἡ θέλησις ἡμῶν. Καὶ δύναται μὲν νὰ ἀπολέσῃ πολλάκις ὁ ἄνθρωπος τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως, αὐτοῦ, ὅταν αἱ συνήθειαι, καὶ μάλιστα αἱ κακαί, γίνωσιν εἰς αὐτὸν ἑξεῖς καὶ αὐταὶ πάλιν δευτέρα φύσις, καὶ ἐπομένως δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ γείνη δοῦλος τῶν παθῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι φύσει στερεῖται ἐλευθερίας ἐν τῇ βουλήσει, παρὰ ὅτι ἀπώλεσε τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως αὐτοῦ, ἀδυνατῶν ἤδη νὰ ἀπόσχῃ ἀφ' οὗ διὰ πολυχρονίου χρήσεως συνήθισε· καὶ ὅταν ἀκόμη ἐνδίδωμεν εἰς τὰς ὁρέξεις ἡμῶν, ἡ συνείδησις λέγει ἔτι, ὅτι ἡδυνάμεθα νὰ ἀντιστῶμεν, καὶ ὅτι ὅπως νικήσωμεν ἐν τῷ ἀγῶνι, ἀρκεῖ νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν τῆς θελήσεως ἡμῶν, διότι οὐδεμία ἀπόφασις εἶναι τόσον δύσκολος, ὥστε νὰ ὑπερβαίῃ τὴν ἡθικὴν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν. Τὸ ρητὸν ὅτι «διὰ τῆς θελήσεως τὸ πᾶν κατορθοῦται» καίτοι πρὸ πολλοῦ γνωστὸν, μένει οὐχ ἥττον πάντοτε ἀληθές. Ἀρκεῖ ν' ἀποφασίσῃ τις τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιχειρήσεώς τινος, ὅπως μόνον διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐλαττώσῃ τὰς δυσκολίας καὶ ἀσφαλίῃ τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ πεποιθήσις, ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀξίαν του, καθιστᾷ αὐτὸν πολλάκις πράγματι ἄξιον, καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ προσδεύσῃ εἶναι ἡδὴ πολλάκις πρόοδος. Σύνθηδες μάλιστα ρητὸν τοῦ Μεγάλου Νικητοῦ ἐστὶν ὅτι «σταθερὰ ἀπόφασις ἰσοδυναμεῖ πρὸς βαθυτάτην σοφίαν». Ὁ βίος τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς δύναται ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἴσως νὰ καταδείξῃ τί κατορθώνει θέλησις ἰσχυρὰ καὶ ἄνευ δισταγμῶν. Ἐξ ἀρχῶν καταγόμενος κατέβαλε πᾶσαν φυσικὴν καὶ ἡθικὴν δύναμιν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ· ἀδυνάτου δὲ θελήσεως ἐγὼ, καθὼς καὶ τὰ κράτη αὐτῶν, ἐπιπτον ἀλληλοδιαδόχως ἐνώπιον τοῦ νικητοῦ. Εἰπόν ποτε εἰς αὐτὸν ὅτι αἱ Ἀλπεῖς θέλουσι κωλύσει τὴν πρόοδον τοῦ στρατοῦ, «καταστραφῆτωσαν αἱ Ἀλπεῖς» ἀπήντησε καὶ

ἤνοιξε τὴν ἑδὸν τοῦ Σιμπλῶνος ἐν τῷ μέσῳ ἐντε-
λῶς. μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀδιαβάτων χωρῶν.
Ἡ λέξις ἀδύνατον, ἔλεγεν, εἶναι λέξις εὐρισκομένη
εἰς τὸ λεξικὸν τῶν ἀνοήτων. Σοφὸς δὲ τις ἐγραφέ-
ποτε ἐν ἐπιστολῇ του, «ἐφ' ὅσον γηράσκω, ἐπὶ το-
σοῦτον πέπεισμαι ὅτι ἡ μεγάλη διαφορὰ μεταξύ ἀν-
θρώπων ἀδυνάτων ἢ ἰσχυρῶν, μικρῶν ἢ μεγάλων
ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐνεργείας ἐκάστου αὐ-
τῶν· διὰ τῆς λέξεως ἐνέργεια ἐννοῶ, λέγει, σταθε-
ρὰν θέλησιν, αὐτενέργειαν, ἄκαμπτον ἀπόφασιν καὶ
νίκην ἢ θάνατον· διὰ τῆς ἀρετῆς ταύτης δύναται
τις νὰ ἐπιτύχῃ παντὸς ἀνθρώπινως κατορθωτοῦ,
ἀλλ' ἄνευ ταύτης οὔτε τὰ προτερήματα, οὔ-
τε ἡ κοινωνικὴ θέσις, οὔδ' ἡ εὐνοϊκὴ τύχη, δύ-
νανται νὰ μεταποιηθῶσιν εἰς ἄνθρωπον τὸ οὕτως ὀ-
νομαζόμενον δίπουν ζῶον». Ἡ ἄσκησις ἐπομένως
τῆς θελήσεως ἐν τῇ αὐτενέργειᾳ, τῇ δραστηριό-
τητι, τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ προσοχῇ, ἐπιμονῇ καὶ ὑπο-
μονῇ, εἶναι ἡ ρίζα καὶ ἡ πηγὴ τῆς προόδου παντὸς
ἀνθρώπου, καὶ συνεπῶς παντὸς ἔθνους· εἶναι τὸ μέ-
σον δι' οὗ πορίζομεθα ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὰ
χρήματα.

(ἔπεται συνέχεια).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

- *Imprimatur* τοῦ ἀνακτοῦ. — Ἡ Α. Α. Μ. ὁ μέγαθυμος ἡ-
μῶν Ἀναξ. Σουλτὰν Ἀβδὺλ Χαμίτ ἡδόκησε προχθὲς ὅπως
διὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Οἴκου Ὁχα-
νὲξ ἐπένδῃ αὐτοπροσώπως ἐλθόντος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀπο-
στείλῃ εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα δωρεὰν εἰς 25 χιλ. γροσίων
χάριν τῶν ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τοῦ ἁγίου Πάσχα ἐλευσμένων πτω-
χῶν καὶ ὀρφανῶν ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκείας.
Περὶ δὲ τὴν ἐσπέραν ἀφίκετο καὶ ὑπουργικὴς τεσερεῖς ἀγγέλλων
ὅτι διὰ τὰς τακτικὰς 75 χιλ. γροσίων ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὴν
διάταγμα νὰ μετρηθῶσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα εἰς ἀφορμῆς τῶν
ἐορτῶν τοῦ Πάσχα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ ὁσιώτατοι Προϊ-
στάμενοι τῶν ἱερῶν ναῶν Πόλεως, Γαλατῶ καὶ Κα-
ταστένου.

Συνελθόντων σήμερον τῶν Δύο Διοικητικῶν τῆς
Ἐκκλησίας Σωμάτων καὶ ἀναγορευσάντων Τοποτη-
ρητὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τὸν Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Προύσης κ. Νιθναήλ, προτρεπόμεθα
καὶ ἐντελλόμεθα ὑμῖν ὅπως ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι
νεωτέρως διητηγῆς μνημονεύετε ἐν ταῖς ἱεραῖς τελε-
ταῖς τοῦ ὀνόματος τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος τοῦ
Τοποτηρητοῦ συνωδᾷ τῇ τέξει.

Εἴητε δ' ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30 Μαρτίου 1901.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ἰωαννίνων ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ τῆς 14 Ὀκτωβρίου
ἐ. ε. δικάσαν τὴν ὑφισταμένην συζυγικὴν διαφορὰν μεταξύ
τῆς Μαρίας Τάσιου Ζώῃ ἐκ μικρᾶς Γοτίστης τῆς ἐπαρχίας
Ἰωαννίνων, ἐναγούσης, καὶ τοῦ Ἰωάννου Σπυρίου Κοντογιάννη
ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου, νυν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς τυγχάνοντος,
ἐναγομένου, διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀπαφάσει λόγους.

Κηρύττει τῶν μεταξύ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον
ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ.

Ὅρίζει προθεσίαν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων ἀνα-
κοπῆς καὶ ἐφέσεως (61) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς διὰ τῆς ἐν Κων. πόλε-
ως ἐκκλησιαστικῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴς Ἀληθείας» δη-
μοσιεύσεως τῆς παρούσης ἀποφάσεως εἰς τρία συνεχῆ φύλλα
αὐτῆς.

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον, ὡς ὑπαίτιον, εἰς τὰ δικαστικὰ
ἐξόδα, καὶ τὰ τοῦ διαζυγίου, ἀκόντα εἰς ἡμίσειαν λίραν ὀθω-
μανικὴν προκαταβαλλομένην ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν Ἰωαννίνοις, τῇ 14 Δεκεμβρίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γραμματεὺς 3

† Ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος Ἀλέκος Χαρισσιῆδης

ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 714.

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης καὶ ἀπορρίπτον παμψηφεῖ,
δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 4835 καὶ ἡμερομηνίαν 24
Αὐγούστου 1900 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος Κων-
σταντίνου Στυλιανοῦ ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην.

Κηρύττει τὴν μεταξύ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ
ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγομένης Ἀμαλίας, θυγατρὸς Δημητρίου
Παπαγγελῆ καταγομένη ἐξ Ἐξαστέρου τῆς ἐπαρχίας Σηλυ-
βρίας,

Παρέχει αὐτῇ τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζομένης προθεσμίας
πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων κατὰ τῆς ἐρήμην αὐτῆς ἐκδι-
δομένης ταύτης ἀποφάσεως ἥτοι τριάκοντα καὶ μίαις ἡμερῶν
ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τοῦ διατα-
κτικοῦ ταύτης πρὸς ὑποβολὴν ἀνακοπῆς, καὶ ἐτέρων ἐξήκοντα
καὶ μίαις ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀ-
ληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσιεύσιν τοῦ διατακτικοῦ
τῆς ἀποφάσεως ταύτης, καὶ

Ἐπιτίθησι τῇ ἐναγομένῃ, ὡς ὑπαίτιῳ τῆς διαζεύξεως, τὰ
δικαστικὰ ἐξόδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχε-
τικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων, καὶ τῶν διαζευκτικῶν ἐγ-
γράφων συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια εἴκοσι καὶ τέσ-
σαρα (ἀριθμ. 624), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδον-
τος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 Δεκεμβρίου 1900. 3

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κορυνθῶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἀνθιμος Π. Ὁρφανίδης.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ